National Library 56253
Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
DEC 23 1981
Bibliothèque Nationale
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX
B103/C/14/5

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 89 (2821) XXX aastakäik | Teisipäeval, 15. detsembril 1981 — Tuesday, December 15, 1981 | Üksiknumbri hind 50 centi

Rahvamurd „Ehatare" avamisel ja õnnistamisel

Esimesed elanikud saabuvad hoolduskodusse 4. jaanuaril

Ligemale 800 inimese innukal kaasaelamisel avati ja õnnistati möödunud laupäeval Torontos Scarboroughi linnaosas Eesti Abistamiskomitee Kanadas 100 voodikohaga hoolduskodu „Ehatare", mida avatalituse puhul peetud kõnedes nimetati üheks silmapaistvamaks eestlaste saavutuseks pagulasperioodi kestel. Hoone ehitas suur ehitusfirma West York Construction Ltd. ning kogu projekt läks koos krundiga ja sisustusega maksma ligemale 2,7 miljonit dollarit, millise summa katmiseks saadi Kanada riiklikult ettevõttelt Central Mortgage & Housing Corporatsionilt odavat 2-protsendilist laenu. Uues moodsas ja arhitektuuriliselt nägusasa hoolduskodus on peaaegu kõik kohad eestlaste poolt kinnipandud ja kui eestlaste arvust ei piisa, siis antakse mõned kohad soomlastele, kes tunnevad eestlaste hoolduskodu vastu suurt huvi. Kõrgematest väliskülalistest võtsid ava- ja õnnistamistalitusest osa Ontario sotsiaalminister Margaret Birch ja Scarboroughi linnapea Gus Harris. Ühel ajal hoolduskodu avamisega tähistati ka Eesti Abistamiskomitee Kanadas 30-ne aastase tegevuse juubelit.

Eesti Abistamiskomitee Kanadas juhatus oli teinud hoolsaid ettevalmistusi, et võtta avatalituseks vastu võimalikult suurt rahvahulka, kuid osavõtjate suur arv ületas kõik kalkulatsioonid. Hoolduskodu suurde ja ruumiksse söögisaali ja sellega ühendatud seltskondlikku ruumi oli üles seatud 700 tooli, kuid nendest ei piisanud kõigi külaliste vastuvõtmiseks ja osal inimestel tuli tseremooniat jälgida püsti seistes.

Tseremoonia algas Kanada hümniga ja selle avas lühikese tervitussõnavõtuga Eesti Abistamiskomitee Kanadas kauaaegne ja energiline esimees A. Sepa, kes ühtlasi mainis,

et tänase sündmuste puhul on meie keskel ka neid, kelledele „Ehatare" kujuneb uueks koduks.

Ta tänas kõiki neid, kes hoone ehitamisele kaasa on aidanud, tõstes eriti esile endist Eesti Abistamiskomitee esimeest B. Edermad, kes ei viibi enam elavate nimekirjas. Kuid B. Edermale lisaks nimetas ta arh. G. Laikve'd, prof. V. Raiend'it, aiandusarhitekt A. Kalmu ja Abistamikomitee praegust juhatust — dr. J. Roosi, abipraost T. Nõmmikult, Julie Hermat, H. Kivi, E. Toigerit, A. Kuuli ja V. Vanaseljat ja Renate Lindemanni. Ta toonitas ka eriti,

et uues hoolduskodus jäävad valitsema eesti keel ja eesti meel, mis on eriti vajalikud kodu elanikele vastava kodumaise ja rahvusliku miljöö loomiseks.

Kodu õnnistamise ja vaimuliku talituse pidasid piiskop K. Raudsepp ja praost E. Lepik. Vaimulik talitus algas koraaliga „Mu tänu, Jumal, vastu võta", mille järele piiskop K. Raudsepp tõstis pühakirja alusel esile kolme tähtsat teguri, mis on olulised „Ehatares". Nendeks teguriteks on usk, lootus ja armastus. Ta mainis, et nendest teguritest on kõige tähtsam armastus. Jumal on armastus ja Jumal pühitseb ka selle maja, mille me täna avame. Praost E. Lepik oma palves palus õnnistust „Ehatarele" ja armastust nende elanike südamesse. Ta palus õnnistust ka Eesti Abistamiskomitee juhatusele ja selle väsimatule esimehele A. Sepale ning õnnistas seejärele uue hoolduskodu.

Praost E. Lepiku õnnistamistsemooniale järgnes piiskop K. Raudsepp õnnistamine ja lõpuks koraal „Taevas avatud on täna".

Pärast seda kui Eesti Baptisti Koguduse nooruslikest häältest helisev Noortekoor oli C. Kipperi juhatusel ette kandnud kolm laulu, tervitas väliskülalisi Abistamiskomitee abiesimees dr. J. Roos inglise keeles. Kõneleja andis kokkuvõtliku ülevaate hoone saamisloost ja struktuurist ja „Ehatare" tulevase elanikonna sotsiaalsest ja tervislikust seisundist. Lõpuks tutvustas ta aukülalisi — Ontario sotsiaalministrit Margaret Birchi, Scarborough'i linnapea Gus Harrist, Central Mortgage & Housing Corporationi esindajat Gail Alexander'it, Läti Ühikonna esindajat Alina Graudins'it ja ehitusfirma West York Construction Ltd. esindajaid ja teisi.

Aktuse peakõneleja asupeakonsul I. Heinsoo andis esialgu lühikese ülevaate „Ehatare" saamisloost ja Eesti Abistamiskomitee pingutustest oma suure eesmärgi poole pürgimisel inglise keeles

ja tänas selle organisatsiooni esimeest A. Sepat, kuid sellele lisaks ka Scarboroughi linnaosa linnapead, Central Housing & Mortgage Corporation'i, arh. G. Laikve'd ja ehitusfirmat. Oma kõne teise pikema osa esitas ta eesti keeles, andes ülevaate Eesti Abistamiskomitee mitmepalgelisest abistamistegevusest 30 aasta jooksul, mille silmaga nähtavateks suursaavutusteks on „Eesti Kodu" korterimajade kompleks ja täna avatav hoolduskodu „Ehatare".

(Järg lk. 5)

Neeme Järvi austuseks organiseeritud koosviibimisel viibis ligi paarsada osavõtjat ja võõrrahvustest külalist. Pildil vaade laudkonnale, kus viibisid kauged külalised, vasakult helilooja Arvo Pärt, Eesti Kunstide Keskuse president ja peakorraldaja Stella Kerson ning dirigent Neeme Järvi. Foto: Vaba Eestlane

Poola rahvas trotsib sõjaseisukorda

Solidaarsus organiseerib vaatamata survevahenditele üldstreiki

VARSSAV — Poola kommunistlik valitsus kuulutas möödunud laupäeval kogu riigi ulatuses välja sõjaseisukorra ja kehtestas karmid korraldused tööliste nõudmiste maha surumiseks ja ummikusse jooksnud kommunistliku rezhiimi päästmiseks. Võim riigis anti kontrolli all oleva Riigi Päästmise Sõjalise Nõukogu kätte, tänavatele toodi suured soomusmasinatega varustatud sõjaväe- ja politseipatrullid, kõik suuremad teed ja tähtsamad asutused võeti range valve alla ning ligemale 1000 inimest, nende hulgas nimekaid ametiühingu Solidaarsuse juhte, arreteeriti. Vaatamata nendele abinõudele ja rangetele karistustele reageeris rahvas vihaselt ja trotsivalt nendele survevahenditele ning Varssavi piirkonnas jäi suur osa töölistest, keda ähvardati töölt puudumisel surmanuhtlusega, tööle tulemata.

Esialgsete andmete kohaselt ei arreteerinud kommunistlikud võimud Solidaarsuse juhti Lech Walesat, kes toodi mõningate andmete kohaselt Varssavi, kus tal olevat läbirääkimisi valitsuse ja kommunistliku partei esindajatega.

Valitsus kavatseb ilmselt avaldada Walesale survet, et ta tühistaks üleskutse üldstreigiks, mis suurendaks tohutult praegust kaost Poolas.

Riigi Päästmise Sõjalise Nõukogu juhiks on pea- ja kaitseminister kindral Jaruzelski, kes on ühtlasi kommunistliku partei peasekretär. Kindral Jaruzelski mainis sõjaseisukorra väljakuulutamisel, et Poola võimud on kaotanud kannatuse Solidaarsusega suhtlemisel ning kõik senised abinõud ja sammud ekstremistide tegevuse piiramiseks ei ole andnud loodetud tulemusi.

Ta ütles, et uue organi rakendamine ei tähenda üleminekut sõjalisele diktatuurile vaid ainult riigi päästmise aktsiooni.

Uute korralduste põhjal võetakse sõjaväelise kontrolli alla raudteed ja teised avalikud transpordivahendid, post, telegraaf, telefon, raadio- ja televisioonijaamad. Kõik koosolekud, streigid ja avalikud kokkutulekud keelatakse ning poolakatel ei lubata maalt lahkuda.

Esialgu ei olnud veel selge, millise suuna võtavad sündmused Poolas kuid mitmel pool esinesid tööseisakud ja spontaansed meeleavaldused.

Varssavis kasutati tööliste laiali ajamiseks isegi veekahureid, kuid vaatamata sellele jagati Solidaarsuse lendlehti, milledes kutsuti rahvast üles streikima.

Moskvas on Poola sõjaseadus vastu võetud suure rahuldustundega ja ülistavate kommentaaridega, kuid läänemaailmas on see tekitanud terava kriitika ja kohalikud poolakad on paljudes suuremates linnades korraldanud protestidemonstratsioone ja meeleavaldusi.

Jõulumees külastas Torontos Eesti Täienduskooli

Palju sõnalisi-muusikalisi ettekandeid ja jõulu näidend

Igal aastal jälle toimub T.E.S. Täienduskooli jõulupuu rõõmsasilmaliste noortepere suursündmusena. Möödunud pühapäevane jõulupuu Eesti Majas oli eriti osavõturohke. Sündmuse avas koolijuhataja H. Ründva, avaldades tänu koosolijaile küllatuleku eest ja soovis kõigile häid pühi ja head uut aastat.

Õp. Udo Petersoo pidas kahe koraali vahel lühema palvuse, rõhutades jõulude kui lastepühade tähtsust. Laste silmis on jõulusära, selles peegeldab tõeline usk, süütu ja avameelne. Puhtus laste silmis sarnaneb jõululapse naeratusega. Ta pöördus laste poole, öeldes et täna pühitseme üht sünnipäeva. Ligi 2000 aastat tagasi sündis laps nimega Jeesus, kes sündis esimeste jõulupühade ajal, mispärast teda nimetatakse Jõululapseks. Jõululaps tõi kaasa suure kingituse, mis on nähtamatu, aga seda tuntakse oma südames. Selleta oleks kurb elada.

Jõululapse sünniga tuli maailma suur valgus ja laulsid taevased koorid.

Pärast palvust laulis arvukas õpilaskoor Lydia Aruvalla juhatusel kolm laulu, „Saanisõit", „Miks nii hilja?" ja „Jõulurõõm". IIb, IIIb ja IIIa klasside õpilased deklameerisid H. Leivati luuletuse „Taas on jõulud", I klassi õpilased Toivo Pajo ja Mart Einer esitasid dialoogi „Tuul ja kuusk", IV a klassi õpilane Trina Läte mängis klaveril „Sonatina in C", I b klassi õpilased Katrin Lepik, Kristi Rand ja Tarmo Remmel deklameerisid „Jõulumehe ootel", IV b kl. õpilased esitasid Leida Pilti luuletuse „Jõulutervitus Eestile", Kristi Rand mängis klaveril „Üks väike jutt", V b kl. õpilane Russel Illingworth deklameeris „Minu jõulupalve", II a kl. õpilased esitasid Endla Komi lühinäidendi „Jõulusoovid", VI a kl. õpilane Pia Metsala mängis viiulil L. H. Redneri ja F. Seitzi helitööd, klaveril saatis Margit Viia ja viimasena kava esimeses osas deklameeris VI a kl. õpilane Rita Lees Elmar Posti luuletuse „Jõulud".

Teisel poolel esitati inglise keelest tõlgitud jõulunäidend „Arajooksnud kingitused", mis oli erinev meie tavalistest jõulunäidendeist.

Lavastajaks oli Anne Saks, leidlikud dekoratsioonid Madli Kittaskilt, tantsud oli seadnud Ludvig Luide ja muusikaline saade Lydia Aruvallalt.

Toreda pr. Kiire-on kuju andis Riina Kindlam, kingituste osas Erika Meipoom, Ingrid Süld, Lisa Kald ja Esther Roosipuu, kino piletimüüja — Ingrid Kängsepp, pagar — Lisa Pilvet, postiteenistuja — Andres Nurm, pr. Vanasõber — Liisa Soots ja pr. Heatuttav — Sarina Westerblom. Noored näitlejad suutsid oma värviküllaseis lühiptides publikut kaasahaarata.

Rohkearvulises lumehalvete peres tantsisid Tiina Kask, Katrina Küng, Maaja Leivat, Rita Läte, Trina Läte, Liisa Novek, Kristina Nõu, Tania Pisa, Tiia Pihl, Alissa Puhm, Kia Puhm, Monika Roose, Katharine Sepp, Ellen Silm, Tamara Tambre, Kaili Taul, Vaiki Taul ja Lembi Veskimets.

Lavastuse lõpul tänas koolikomitee esimees H. Lupp kõiki kaasaaitajaid, tõlkijat Laine Looranditt, lavastajat Anne Saksa, dekoratsioonide tegijat Madli Kittaskit, tantsude seadjat L. Luidet ja muusikalist saatjat Lydia Aruvalda,

andes neile igale jõululille ja kingituse. Näiteseltskonna poolt ulatas lavastajale kingituse Riina Kindlam. Lõpuks tänas H. Lupp kõiki, kes olid aidanud noori kohale tulla ja soovis kõigile häid pühi ning kõige paremat uut aastat.

Siis hakkas lastepere juba rahutuks muutuma ja jõudiski kohale jõulumees oma abiliste ja kingituste kottidega. Noorimad olid end usinasti selle momendi vastu ette valmistanud, väike Lembi Veskimets laulis pika jõululaulu kindlalt ning komistamata, temale järgnesid teisedki.

Kommunistide hirm vabade valimiste ees

WASHINGTON — Lääneriikide vaatlejad on arvamisel, et Poola kommunistlikele võimudele oli viimaseks hoiatussignaaliks Solidaarsuse nõudmine vabade valimiste korraldamiseks kommunistliku süsteemi üle otsuse tegemiseks. Solidaarsuse 107-liikmeline rahvuslik komisjon võttis möödunud laupäeval vastu resolutsiooni, milles nõuti 15. veebruaril rahvahääletuse korraldamist valitsusele usalduse või umbusalduse avaldamiseks ning järgmise aasta keskel vabade demokraatlike valimiste korraldamist uue parlamendi koosseisu moodustamiseks. Lääneriikide vaatlejad on arvamisel, et selliste vabade valimiste korraldamine oleks kirstunaelaks kommunistlikule süsteemile ning kujuneks saatuslikuks N. Liidu satelliitriikide süsteemile.

Washingtonis peetakse Poola olukorda niivõrd tõsiseks, et Brüsselis viibiv välisminister Haig loobus oma sõidust Kesk-Itta ja teda oodati tagasi Washingtoni.

Tass süüdistab:

Poolas varastatakse relvi

Venelased kahtlustavad Solidaarsust relvastatud ülestõusu kavandamises

VARSSAV — N. Liidu ametlik teadeteagentuur Tass atakeeris möödunud neljapäeval järjekordselt Poola tööliste iseseisvat ametiühingut Solidaarsust, süüdistades Poola töölisliikumist relvastatud ülestõusu ettevalmistamises. Tass kinnitab, et Poola relvaladudest on varastatud relvi, laskemoona ja lõhkeaineid relvastatud mässuks, mille tulemusena valitsusvõimud on suurendanud valitsuse- ja parteihoonete juures politsei- ja sõjaväe valvemeeskondi.

Tass süüdistab poola töölisi ka ettevalmistuste ja propaganda tegemises Varssavi Paktist ja idariikide majandusliidust Comeconist lahkumiseks. Teadeteagentuur suunab oma süüdistuste teraviku ka tööli toetava katoliku kiriku vastu,

kinnitades, et kirikupalvetes loetakse üha sagedamini ette läkitusi, millede eesmärgiks on partei ja valitsuse diskrediteerimine.

Solidaarsuse juht Lech Walesa mainis Gdanskis ajakirjanikele, et töölised ei taha ega poolda kokkupõrget valitsusega ja parteiga, kuid nad ei saa enam rohkem taanduda. Walesa toonitas, et tööliste võitlusvahendiks ei ole relvad vaid streigid ning ta hoiatas, et

need praegused võimukandjad kes üritavad vägivaldsete kokkupõrgete organiseerimist töölistega, kannavad vastutust oma tegude eest.

„Meie saame need tippmehed ka siis kätte kui need peaksid põgenema helikopteritel," ähvardas Walesa.

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1982 aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht – tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

DEC 23 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos

PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
135 Tecumseth St., Toronto, Ont. M6J 2H2

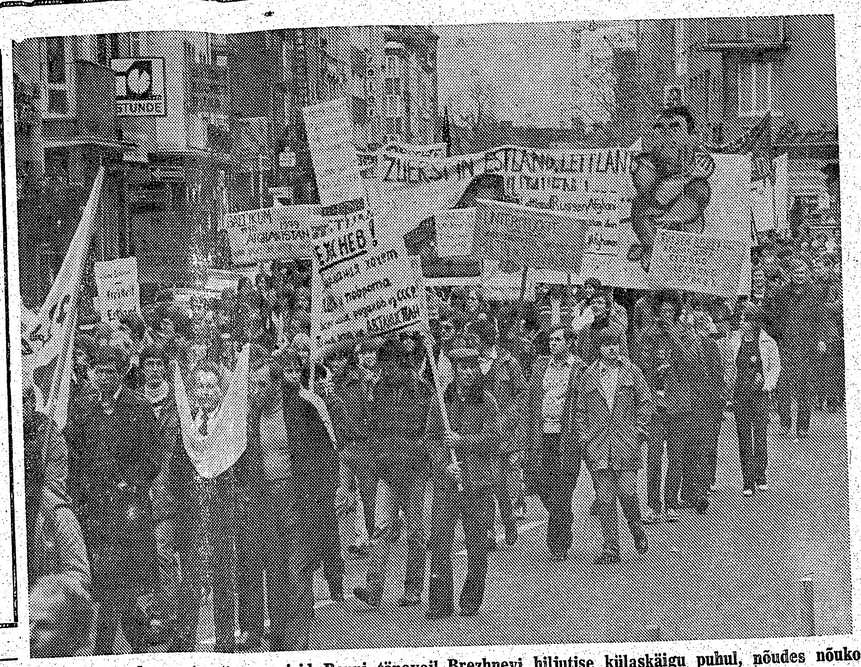

Kuni 50.000 demonstranti marssisid Bonni tänavail Brezhnevi hiljutise külaskäigu puhul, nõudes nõukogude diktaatorilt allaheidetute vabastamist. Ühel pildil kantakse Brezhnevi karikatuuri.

Foto: Raoul Laev

Olukord nõuab kainet meelt

Eesti pealinnast Tallinnast viimaste päevade jooksul saabunud andmed kõnelevad, et 1. detsembril planeeritud pooletunniline tööseisak Eestis ei andnud neid tulemusi, mida streigi organiseerijad lootsid ja millega nad kalkuleerisid. Ehkki täpsed andmed puuduvad, on seni saabunud informatsiooni kohaselt Tallinnas valitsenud 1. detsembril vaikus ning linna elanikud tegelesid oma igapäevaste probleemidega ja toidusabades seismisega. Sellest võib järeldada, et eestlased ignoreerisid seda streigi üleskutset ja pidasid õigemaks praeguses olukorras jääda ettevaatlikeks ja tagasihoidlikeks sündmuste pealtvaatajaiks.

1. detsembril väljakuulutatud streigiga, mis pidi toimuva kõigi kolme Balti riigi ulatuses, on üldse lood väga kummalised ja paiguti arusaamatud. Mõned rahvusvahelised uudiste agentuurid pühendasid streigi väljakuulutamisele läänemaailmas võrdlemisi suurt tähelepanu, kuid nendest teadetest ei selgunud, kes on selle streigi taga — kes on organiseerijad, lendlehtede valmistajad ja nende levitajad. Mõnelt poolt on üles tõstetud isegi küsimus, kas siin ei ole tegemist KGB provokatsiooniga, et streigi väljakuulutamisega ja inimeste tööseisakule meelitamisega avastada rahvuslikke ja rahulolematuid elemente ja alustada Balti riikides preventiivsete puhastusoperatsioonidega enne kui Poola rahutuste seemned ka Balti riikides lopsakalt idanema hakkavad ja nende kasvu pidurdamine Kremlile suuremaid pahandusi võib tekitada.

Washingtonis asuva Ühendatud Balti-Ameerika Komitee informatsiooni kohaselt kirjeldatakse streigi organiseerijate poolt levitatud streigi üleskutses N. Liidus üha halvenevat olukorda toitlustamisel. Süü veeretatakse siin N. Liidu juhtkonnale, kes hoiab kramplikult kinni ebapraktilisest majandussüsteemist ja muutub imperialistlikuks koloniaalvõimuks. Kõrvuti süsteemi demokratiseerimise ja majanduslike reformide taotlemisega esitatakse lendlehes seitse kaugeleulatuvat nõudmist, mis hõlmavad ka N. Liidu sõjajõudude väljatõmbamise Afganistanist, Moskva vahelesekkumise lõpetamise Poola sündmustesse ja kõigi poliitiliste vangide vabastamise. Läänerііkide vaatlejad ja analüüsijad leivad, et need nõudmised sarnanevad suurel määral Poola iseseisva ametiühingu Solidaarsuse programmiga. Kuid samuti võib seal märgata sugemeid Euroopa rahukampaaniate organiseerijate ja inimõiguste taotlejate nõudmistest.

Streigi lendlehti Eestis levitanud grupp esineb N. Liidu Demokraatliku Rahvarinde nime all. Sellist organisatsiooni läänemaailmas seni ei tuntud ning see muudab kogu loo veelgi müstilisemaks ja mõistatuslikumaks. Mõned nõukogude küsimuste uurijad läänes arvavad, et siin on tegemist vene töölistega, kes organiseerivad partei kontrolli alt vabastatud töölisliikumist kogu Venemaa ulatuses. Kuid on ka neid, kes leiavad, et streigi organiseerijaid tuleks otsida eesti rahvuslaste ridadest. See võimalus tundub siiski väga kaugena, kuna lendlehes nõutakse, et tööseisakute ajal tuleks vältida rahvuslikke demonstratsioone ja väljaastumisi.

Kui eesti rahvas jäi seni saabunud andmete kohaselt streigi üleskutsete suhtes külmaks, siis on see kahtlemata antud olukorra kõige õigem käitumine. Eesti on saanud minevikus nii palju kannatada ja kaotanud suure osa oma rahvast küüditamiste, mõrvamiste ja sunnitöölaagritesse saatmise tulemusena, et uus suurem aadrilaskmine võib täielikult hävitada meie rahvakillu, kes nagunii elab praegu viletsates majanduslikkudes tingimustes ja tugeva venestamise surve all. Läänemaailmas ei ole sageli õiget ettekujutust raudeesriide taga valitsevate olukordade kohta ning Balti riikide staatust kiputakse pahatihti võrdlema satelliitriikide staatusega. Vahe on siiski väga suur, kuna N. Liidu süsteemi varjus Venemaaga liidetud Balti riikides ja teistes piiririikides on kõik eluvaldused kindalt ja tugevalt Kremli kontrolli ja seaduse all ning seal võidakse sind iga kõige väiksema rahvuslikku käeliigutuse eest koheselt arreteerida või hullumajja saata, mida ei saa teha Poolas ja teistes „iseseisvates" satelliitriikides. Lisaks sellele on Eesti ja teised Balti riigid oma rahvaarvult ja territooriumilt niivõrd väikesed, et venelastel on alati võimalus teostada seal suuremaid küüditamisaktsioone ning saata inimesi Siberi tühimaadele ja kaevandustesse suremа, mis vähendab veelgi nende rahvaste koosseisu ja vastupanujõudu. Poola kommunistlikul valitsusel puuduvad sellised opositsiooni väljaradeerimise võimalused, mille tagajärjel sealne kommunistlik partei peab opositsiooni suhtes olema leplikum ja katsuma tekkinud probleeme lahendada kompromissidega.

On mõistetav, et nende eelduste juures ning neid olukordi arvesse võttes peavad ka pagulaseestlased olema Eestis toimuvate sündmuste suhtes kainelt kaalutlevad ja ettevaatlikud, kuna iga ettevaatamatu samm kodumaal võib esile kutsuda raskeid surveabinõusid ja hävitusaktsioone, millede pidurdamiseks kodumaal elavatel eestlastel pole kusagilt abi loota. Sellest aspektist lähtudes tuleb meil suhtuda ka Balti riikides väljakuulutatud streigiliikumisesse.

K.A.

Komistamised meie igapäevases keelepruugis

Kui me küllalt valvsad ei ole, siis libiseb meie igapäevasesse keelepruuki üsna tubli annus inglise-keelseid sõnu. Osa neid on sellised, millele leidub kohane vaste eesti keeles, kuid lohakusest ja mugavusest eelistame ingliskeelseid sõnu. Osa on selliseid sõnu, millele ei ole kerge leida vastavat sõna eesti keeles. Selle asemel peaksime me nii öelda ümber nurga seletuse leidma. Nii või teisiti, hea tahtmise juures saaksime neist raskustest üle.

Toon mõned näited esimesest liigist, kus eestikeelsete sõnade asemel tarvitatakse ingliskeelseid sõnu: turkey (kalkun), porch (veranda — see, kuigi võõrsõna, on juba amuu käibel), peach (virsik), pineapple (ananas), weekend (nädalalõpp), shore (rand), cottage (suvila), sink (valamu), pantyhose (pükssukad), zipper (tõmbelukk, cottage cheese (kohupiim), crazy (hull), sale (odavmüük), income tax (tulumaks), garbage can (prügitünn), apartment (korter), high-rise (kõrgmaja), cruize (meresõit) jne.

Teine liik on sellised sõnad, kus ei ole kerge leida ingliskeelsele sõnale täpne ühesõnaline vaste.

Nimetagem mõnda neist: to retire (puhkepalgale minema, erru minema, pensionile minema), to relax (rahustuma, lõtvuma, lõdvendama, meelt lahutama), drink (segatud jook), party (pidu, koosviibimine), crisp (krõbe, karge), challenge (väljakutse, jõuproov), fancy (tore, pidulik) jne. Igal juhul peaksime taunima selliste ingliskeelsete sõnade kasutamist eesti keeles. Otse valus on kuulata selliseid väljendeid: ta on juba retaierdanud, ma ei oska kohe reläksida, seal paartil ei tehta muud kui dringitakse, nad läksid kruusi peale, homme vaja minna shoppima jne.

Teine nähe, mis hakkab jällegi valusalt kõrvu kinni, on eksimine keele vormide, grammatika vastu.

Enamus meist on gümnaasiumi haridusega, mis tähendab, et oleme saanud hea aluspõhja üldhariduses ja samuti ka emakeeles. Õieti andis juba algkool selleks tugeva aluse.

Aga paraku võime jällegi kuulda, et paljud on unustanud koolis õpitu ja samuti puudub neil loomulik keelevaist. Näiteks tarvitavad mitmed inimesed minevikus lõppu -sivad: nemad tulivad, tegivad, ütlesivad pro tulid, tegid, ütlesid.

Peavalu teeb ka mitmuse osastava moodustamine.

Millegi pärast tarvitatakse mitmuse osastava lõpuna -si eranditult kõigis sõnus: jõgesi, mägesi, hullusi, laulusi, mõttesi, kappisi jne. See -si lõpp tohib esineda ainult sõnadel, mille ainsuse nimetava lõpuks on -us, ja mis on kolmandas vältes, nagu raskus (raskusi), kartus (kartusi), veidrus (veidrusi), või millel on rohkem kui kaks silpi: asjalikkus (asjalikkusi), avarus (avarusi), veetlevus (veetlevusi), kirjutus (kirjutusi), samuti ka kolmandavältelised -ne lõpulised sõnad: tööline (töölisi), eestlane (eestlasi), praegune (praegusi), endine (endisi) jne.

Mitmuse osastavas on -id lõpp järgmistel sõnadel: mõte (mõtteid), hammas (hambaid), tõke (tõkkeid), hele (heledaid), juus (juukseid) j.t.

Ülejäänud sõnadel võib tarvitada mitmuse osastavas lõppu -sid, kuid soovitav on, kus võimalik, tarvitada vokaallõpulist ehk lühikest mitmuse osastavat: kurje ehk kurjasid, koeri e. koerasid, lapsi, laudu, laule, maju, musti, sukki jne.

Näeme, et lõpp -si mitmuse osastavas on võimalik ainult teatavatel sõnadel. Seepärast hoidugem seda üldistamast kõigile sõnule.

Kui kahtleme sõna käänamises või pööramiseks, siis peaksime seda järele vaatama kas grammatika raamatust või õigekeelsuse sõnaraamatust.

Ka sõnade täpses tähenduses ei olda igakord päris kindel. Näiteks segatakse ära kolm järgnevat sõna: käsitlema (millegagi tegelema), käsitama (aru saama) ja käsitsema (käsi tarvitama). Näiteks: Koneleja käsitles meie tulevikuprobleeme. Laps ei käsitanud vanemate inimeste juttu. Mehaanik oskab hästi oma tööriistu käsitseda.

Sõna töötama on astmevahelduseta sõna, sel puudub nõrk ja tugev aste. Siiski pööravad mõned inimesed seda kui astmevahelduslikku sõna: töötama, töödata. Õige oleks: töötama, töötada, töötan. Need on ainult üksikud nähted, mis on silma ja kõrva hakanud.

Et meie keel kõlaks paremini, oleks sujuv ja kerge, peaksime senisest rohkem tarvitama lühikest ehk -i mitmust, mis baseerub lühikesele mitmuse osastavale.

Näiteks: Puude lehil särasid vihmatilgad. See oli sõnul seletamata tunne. Poiste silmad pöördusid ilusaile tüdrukuile. Me vajame sõnastike abi.

Võimaluse korral oleks soovitav tarvitada ka -im ülivõrret, ja ainsuse lühikest sisseütlevat:

Noorim võistlejaist oli ka ilusaim. Missugune on kõrgeim mägi Ameerikas? Halvimal korral lõpetame tegevuse. Asjalikem koneleja koosolekul oli juhataja. Suurim poistest oli ka tugevaim.

Ta läks majja, tuli tõhe, tule appi, kadus uttu, astus tallu, pani ritta.

Tänavuse keeleaasta puhul tehkem endale eesmärgiks oma keel puhastada võõrsõnadest ja tarvitada sõnu nende õigetes vormides. Tõstkem oma emakeel aukohale ja tundkem uhkust selle üle!

Hildegard Rink

N. Liidu majandus läheb allamäge

Moskva süüdistab oma raskustes läänеriike

MOSKVA — Läänеriikide vaatlejad Moskvas ootavad huviga N. Liidu Ülemnõukogu kokkutulekut, mis peab kinnitama järgmise viisaastaku plaani. Samal ajal Ülemnõukoguga tuleb kokku ka N. Liidu tegelik „parlament" — kommunistliku partei keskkomitee, et arutada praegust majanduslikku olukorda.

N. Liidul ei ole oma majanduslikku arengu analüüsimisel eriti põhjust rõõmustada, kuna riigi majanduselu on saanud halbade saakide tulemusena kolmandat aastat järjest suure tagasilöögi.

Välisvaatlejad arvavad, et nõukogude järgmine viisaastaku plaan on koostatud optimistlikult, milleks ei anna aga põhjust tööstuse arengu tagasihoidlik kasv viimaste aastate jooksul ning põllumajanduse pidev allakäik.

Venelased kalkuleerisid, et nende tööstuse produktsioon tõuseb 4,1 prots. käesoleval aastal, kuid nüüd selgub, et paremal juhul saavad nad arvestada ainult 3,3 protsendilise tõusuga. Käesoleva aasta viljasaagi kohta pole Moskva seni andnud ametlikke andmeid kuid Ühendriikide ekspertide arvates võivad venelased arvestada maksimaalselt ainult 175 miljoni tonni suuruse saagiga,

mille tulemusena neil tuleb läänеriikidest osta vähemalt 43 miljonit tonni teravilja.

Moskva kurdab, et nende majanduselu stagneerumine on tingitud läänеriikide relvastamisest, mis sunnib ka venelasi suuremaid majanduselu koormavaid summasid relvastusele panema.

◍ 14. septembril algasid Adelaides lühilainel FM 92,9 kauaoodatud eesti raadiosaated. Esimene saade toimus kell 9—9.30 õhtul ja samal nädalapäeval ja kellaajal jätkuvad need saated ka edaspidi. Etnilised raadiosaated tähendatud jaama kaudu toimuvad Adelaides juba pikemat aega, kuid eesti omad seni puudusid. See lünk täideti skm Valdek Kanguri ja Juhan Muraka algatusel, kes kutsusid ellu Adelaide Eesti Raadio. Esimene saade algas „Tuljakuga".

◍ St. Louisis, Missouris, toimus 5. kuni 8. oktoobrini elektri produtseerimise konverents, millest osa võttis New Yorgis jõujaamade alal spetsialistina töötav mag. ins. Oskar Uusimaa. Ta esines sellel rahvusvahelisel üle tuhande osavõtjaga konverentsil ka ettekandega kombineeritud jõutootmise süsteemidest, mis baseeruvad gaasiturbiinidele.

Kommentaarid

On juba ammu teada, et N. Liidust välismaale saadetud grupireisidest osavõtjad on saanud erakordselt põhjaliku poliitkasvatuse, mille vundamendiks on kõigi läänemaise mahategemine ja nõukogude elu kiitmine ja ülistamine.

Kuidas raudeesriide tagant välja pääsenud inimesi on instrueeritud ja drillitud, selgus eriti veenvalt äsja Torontos viibinud vene ametiühingu turismigrupi liikmetega vesteldes. Kanada ajakirjanduse andmeil kuulus gruppi 20 inimest — mõned neist haritlased. Teised lihtsad vabrikutöölised. Vaatamata oma erinevale hariduslikule tasemele, intelligentsile ja kutseliselе tegevusele — grupi hulgas oli arste, insenere, kooliõpetajaid, kaevureid ja autovabriku töölisi, oli kõigil jutt ühesugune. Kõik kiunitasid üksmeelselt, et Torontos ringi liikudes nägid nad palju inimesi, kes rahuldasid kaupasid akendel silmitsedes oma ostunälga. Kaupasid leidub, kuid ostjaid on vähe, deklareerisid venelased kanada ajakirjanikele.

Kaugelt saabunud turistid olid hästi informeeritud, et Kanadas valitseb praegu tööpuudus ning nad pidasid vajalikuks intervjueerijatele rõhutada, et „nende maal" ei ole tööpuudust. Üks reisijatest, kes tegeleb partei ametiühingu presidendina Jaroslavis, krüpsutas eriti alla, et Venemaal on kõik inimesed tööle rakendatud, mis on nõukogude süsteemi suureks saavutuseks ja mille üle kõik on uhked.

Turistid muutusid väga sõnakehvaks kui neilt küsiti nende arvamist Poola iseseisva ametiühingu Solidaarsuse tegevuse kohta. Lõpuks arvas üks neist, et Solidaarsuse tegevus kahjustab Poolat ja poola töölisi ning sellest hakkab üha rohkem poolakaid aru saama. Lõpuks avaldas küsitatu lootust, et poolakad lahendavad oma probleemi ning koonduvad Poola Ühendatud Tööliste Partei — see tähendab kommunistliku partei ümber.

Delegatsiooni peamiseks läkituseks läänemaailmale oli aga N. Liidu rahusoov. Seda toonitati alla ning rõhutati, et ühiste jõupingutustega on võimalik maailma päästa tuumasõja katastroofist.

Ei ole selge, kas kõik delegaadid tõesti partei sellise heliplaadi järgi oma mõtteid avaldasid või olid need vastused ajakirjanike ja grupi vahel mõjutatud ametlikust tõlgist, kes väänas vajaduse järele delegatsiooni liikmete vastuseid. Kuid ükskõik kuidas see ka oli — venelased lasevad vabas maailmas täiesti märgist mööda kui nad siinsele rahvale tulevad seletama, et kaupade ülikõllus ärides on tingitud ostujõu puudusest, mida omakorda põhjustab tööpuudus. Solidaarsuse sarjamine ning tuumasõja vastane kriitika on praegu Kremlis tähtsamateks propagandateemadeks ning neid pannakse populariseerima ka kõik läänemaailma pääsenud ametlikud delegatsioonid.

Kõiki neid juttusid ja seisukohti jälgides jääb mulje, et nõukogude propagandameistrid opereerivad võrdlemisi kulunud ja võidunud võtetega ja läänemaailma elanikkonna mõjutamiseks tuleks midagi paremat ja usutavamat välja mõtelda.

☆

Äsja male maailmameistri tiitlit kaitsnud vene maletaja Anatoli Karpov laseb Kremli diktaatorile Leonid Brezhnevile saadetud telegrammis välja paista, et ta võitis selle kõrge tiitli ainult Brezhnevi poolt antud juhiste järele toimudes. Nii mainib Karpov oma läkituses Brezhnevile: „Mul on rõõm ette kanda, et Teie juhend on täidetud. Saavutatud on veel üks võit male maailmameistrivõistlustel, ning ma kaitsesin taas maailmameistri nimetust. Malekrooni eest peetud võistluse rasketes tingimustes tundsin mina ja kõik Nõukogude delegatsiooni liikmed Teie alalist toetust ning palavalt armastatud kodumaa tähelepanu ja hoolitsust, mille eest ütleme NLKP Keskkomiteele, Nõukogude valitsusele ja isiklikult Teile, Leonid Iljitsh, südamliku ja pojaliku tänu. Kinnitan Teile, Leonid Iljitsh, et ma ei säästa ka edaspidi pingutusi malekuns-

(Järg lk. 3)

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat „VABA EESTLAST" — sisukam ja odavam eesti ajaleht vabas maailmas!

VALVEARST
NÄDALALÕPUL

19. ja 20. dets.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

24., 25., 26. ja 27. dets.
drä H. Tari, tel. 922-3824

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

T.E. Baptisti Välismisjoni komitee tavakohane ennejõulune müük oli rikkalik ja leidis elavat tähelepanu. Pildil Tiiu Rand oma laste Kristi ja Tiinaga väljapanekute ees. Foto: Ilme Lillevars

Eesti teoste jaoks puudub paber

Venekeelsete raamatute väljaandmine Eestis suureneb

Ikka sagedamini kurdetakse kodumaal paberipuuduse üle, mis imelikul kombel näib puudutavat just eesti autorite tööde avaldamist; vennasrahvaste kirjandusest tehtud tõikeile ei näi need mured ilmumisvõimalusi kitsendavat.

Hiljuti (Sirp ja Vasar nr. 37) kurdab P. E. Rummo Minni Nurme uut luuletuskogu „Päevapuri" vaadeldes: „Luituvakaaneline, pilgeni värsiridu täis topitud on see meie tuntud poetessi kaheteistkümnes (sic!) luulekogu. Kõhn, otsekui alatoidetud tema varasemate raamatute keskel. Heidik ja äbarik. Justkui mõne sajandialguse isetrükkiva värsiveeretaja nappide rahaliste vahenditega välja antud, aga mitte ühenduses — riiklik kirjastus & tuntud luuletaja. See on väline mulje, mis aga nii mõndagi määrab, esmajärjekorras ehk ehmatab ostjatki".

Lisades, et „ühe äärmuslikema näitena eesti nõukogude luule perioodist kuulub käesolev väljaanne".

P. E. Rummo vaatleb ilmunud kahteistkümmet luulekogu nende välisest aspektist ja leiab, et „vaatamata mõnetistele madalperioodidele kirjastamise tooteis, on uue kogu välimus drastiline ja ärevusttekitav, sest lisaks köite muutumisele broshüüriks, kätkeb ta kà sekkumist seal vahel oleva luule ellu, tema olemusse ja seeläbi sõnumissegi. Luule pole ju pelgas veidruse pärast ridadena elav ning luuletusi lehekülgedena eksponeeriv, see on luule viis end oluliseks, nähtavaks teha, nii rõhutab ta iga oma sõna kaalu. Luuletused üksteise kukil on katuseni täis trolli- või autobuss, kus sõidust ei tunne enam mingit mõnu, peaasi et kohale saaks."

„Päevapurjes" on eriti talumatus olukorras pisikesed mõnerealised luuletused. „Nad lämbuvad seismekaheksakesi kahel kõrvuti leheküljel, neil pole hingamisruumi, eluhõlpu. Lugeja pilk takerdub kord ühele, kord teisele, jõudmata kuskil korralikult süüvida.

Luulesõna kaotab oma jõu, muutub tavasõnaks, luuletuskogust on saanud teisejärguline sõnakaup.

Ometi on teada, et luule on eriline keelehoidja ja -uuendaja, sundides meid sõnasse eriti peenetundeliselt suhtuma. Seda kurvem on formaalne suhtumine tema väljaandmisse, mis lohakusena tipneb käesoleva raamatukese impressumis, kus öeldakse: trükiarv 400!"

Pärast seda nukrat reaktsiooni, demonstreerib P. E. Rummo paberi kokkuhoidmise illusoorsust. Teatavasti öedi juba viimasel kirjanike kongressil välja, et kogu luuletuskogude likvideerimisega võidaks riiklik kirjastus 1% „Eesti Raamatus" aastas kuluvast paberist.

Kuid selle kõrval märgib autor, et V. Hugo „Hüljatute" kordustrüki kolmele kõitele kulus niisama palju paberit kui kogu eesti nõukogude luulele viimasel 10 (loe: kümnel) aastal (loe: aastal) kokku.

Mõne nõukogude raamatu mainimine olnuks ka näitena kuritegu vennasrahva vastu.

Viimastel aastatel on „Eesti Raamat" üllatamapanevalt palju kirjastanud venekeelseid raamatuid. Kuigi osalt võib seda lugeda kui eesti autorite loomingu avaldamist vene keeles, näib see tendents pidevalt laienevat. Samuti on hakatud välja andma uusi venekeelseid ajakirju (Talinn jt.), milleks ei näi paberist puudust olevat. Kuid eesti luule, kus viimasel ajal on olnud üsna poliitikavaba loominguvõimalus, on vist sattunud nende silma ette, kes selle pigemini likvideerisid, kui laseksid edasi oma tundeid avaldada, sageli koguni lubamatult moodsas vormis ja mõtteselgusetuses.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Järvi juhatab Sibeliuse orkestriteoste sissemängimist

GÖTEBORG (EPL) Esmakordselt muusikaajaloos toimub maailmakuulsa soome helilooja Jean Sibeliuse kõikide orkestriteoste sissemängimine heliplaatidele, loomulikult kõige moodsamas stereotehnikas.

Sissemängu teostab Göteborgi Sümfooniaorkester, keda juhatab selle uus peadirigent, eestlane Neeme Järvi. Tegemist on kõige suurema heliplaadi-projektiga, milles kunagi on osalenud mõni Põhjala orkester.

Kokku hõlmab Sibeliuse totaalne orkestritoodang umbes 15 tundi muusikat ja sama palju plaate. Sissemängude täpset aega pole veel kindlaks määratud, kuid arvatavasti alustatakse nendega aastapaari pärast.

Kuid enne seda on vaja tohutult tööd ja vaeva ning harjutusi — nii dirigendile endale kui ka orkestrile. Kiiresti selle juures ei toimita, kuna dirigent Järvi ühelgi juhul ei soovi läbi lasta midagi läbimõtlematut või poolikut. Muusikat tõlgitsedes on ta päljunõudev ja isegi pedantne.

Projekti taga on Robert von Bahr, eraviisiline heliplaaditootja.

Jüri Mandri nimelise Muusikafondi stipendiaadid

1981. aasta Mandre Muusikafondi stipendiaadiks on Nora Stoner (Viimase kursuse üliõpilane Rutgers University, N.J., Douglas College'is, erialaga flööt ja muusikapedagoogika) ja Kristina Vaska (viimase kursuse üliõpilane Potsdamis, N.Y., asuvas N.Y. State University muusikakoolis „Crane School of Music", erialaga tshello ja muusikapedagoogika). Mõlemad noored muusikud on esinenud korduvalt ka eesti üritustel.

KAI KÄÄRID
MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

ti arendamiseks ning Nõukogude spordi juhipositsioonide kindlustamiseks".

Nii et male maailmameistrikrooni ei võitnud Karpov mitte oma võimete abil, vaid Leonid Iljitshi geniaalse toetuse abil ja isegi käsul. Selle suure saavutuse eest väärib Leonid Iljitsh kahtlemata uut Lenini ordenit või töökangelase tiitlit, milliseid ta on endale lasknud anda juba kümnete kaupa. Kui mees on hakkama saanud Kremli võimuredeli kõige kõrgemale pulgale ronimisega, on nõukogude inimese viinud näljapiiri servale, on vallutanud ja orjastanud maid, rahvaid ja riike ja on „kirjutanud" kommunistlikust vaimust õhkuvaid suuri kirjanduslikke teoseid — miks ei ole ta siis võimeline mõnele Karpovile juhendeid andma, kuidas tuleb võita male maailmameistri tiitel!

AMI

Hormooniäri Tallinna apteekides

Soome ajakirjanikud Eestis paljastusreisil

Sellise pealkirja all avaldas „Helsingin Sanomat" üle terve lehekülje ulatunud fotodega illustreeritud meidki huvitava artikli.

Eesti pealinna külastasid hiljuti Soome suurima ajalehe kaastööline Mattiesko Hytönen ja fotograaf Vesa Oja. Esimeselt sissejuhatuseks: „Olen tulnud Tallinna hormoone ja ergutusvahendeid ostma. Minu eesmärgiks on näidata, kui lihtsalt on juba tuhanded soome sportlased enne mind hankinud enesele ja kolleegidele dopinguained Tallinnast . . ." Praegu, mil Soomes on nende saadavus üha raskendatum, veetakse tervelt 95% spordimehele keelatud abiva henditest sisse N. Liidust, Itaaliast, Hispaaniast ja Kreekast.

Hormoone kodumaalt saavad vaid usaldusväärsed tippsportlased.

KONTAKTIPIDAJA

Soomlaste arvates on Tallinn N. Liidu parim hormoonikeskus. Kuigi mõnigi allikas on viimastel kuudel kuivama hakanud, on tänavu üle lahe veetud umbes 20 tuhat ampulli anaboolset steroiidi retaboliili ja 40 tuhat tabletti meeshormoon-preparaati metüül-testosterooni (mõlemad Ungari päritoluga). Kõigepealt kohtusid ajakirjanikud hotelli „Viru" valuutabaaris liidupoolse kontaktipidaja Irinaga, kes neile pahaaimamatult ulatas kaks seks otstarbeks varutud Tallinna arsti poolt väljakirjutatud retaboliili retsepti. Neiu pingutusi kroonis sada soome marka . . .

TÜHJAKS OSTETUD

Apteegituur algas soomlastele edutult. Autorid oletavad, et selle põhjuseks oli,

et „Viru". lähedased apteegid olid just enne neid Tallinnas võistlemas viibinud Kotka sportlaste poolt tühjaks ostetud.

Esimene õnnelik ost saab teoks vanast apteegist, mille täpsemat asupaika pole märgitud („Apteegiassistendi ilmes ei muutu absoluutselt midagi, kui palun temalt 30 karpi efedriini. Maksan kolmesaja tableti eest ühe rubla ja 80 kopikat.") . . .

APTEEK INFORMEERITUD

Järgmisel päeval saadakse kõigepealt ühest vanast apteegist (esimese retseptiga) 10 retaboliili ampulli, siis ühest Mustamäe apteegist teise retseptiga sama palju lisaks. Kaks annust kokku läks maksma 40 rubla ja viimase ostu juures viibis juhuslikult ka kõrges auastmes miilitsaohvitser.

Mustamäelt sõideti tagasi linna, et siseneda kõigepealt soome sportlaste parimasse varustusbaasi — Tõnismäe apteeki. Seal küsiti kohe Katjat, kellele Irina oli juba teatanud ostja saabumisest. („Apteegi ühes väikeses tagaruumis saan viiesaja soome marga eest mulle varutud sada retaboliili ampulli").

Katja teab ka seda, et paari päeva pärast on saabumas Tallinna sportlasterühm Tamperest . . .

Edasi läks meeste sõit Liivalaia tänavas asuvasse „Kalevi" spordihalli. Seal saadakse kokku Dainisenimelise mehega, kes on soome ja rootsi sportlaste tarvis varunud Indias valmistatavat sustanoonne sealt ei saadud, aga viiest purgitäiest metüül-testosteroonist maksti vaid 7 rubla 50 kopikat . . .

Hotellitoas saagi väärtust vaagides, enne selle prügikasti viskamist, leidsid lehemehed, et Helsingis saaks selle eest vähemalt 5000 marka,

Põhja-Soomes kaugelt üle 20 tuhande. Tallinna ja Helsingi sadamate tolli valvsuse kontrollimiseks jäeti kotti siiski 50 tühja hormoonikarpi, neid ei otsinud läbi aga keegi . . .

Mattiesko Hytönen lõpetab oma artikli mõtlikult: „Väljas, Helsingi tänaval mõtlen hormoonide salajasel sisseveol tabatud Seppo Simolale ja rootsi tõstjatele." (EPL)

● Rootsi Eestlaste Esinduse Kultuuriosakond Göteborgis korraldas Eesti Maja klubiruumis loenguõhtu, kus kõneles prof Hain Rebas teemal „Keskaegsed mereteed Baltikumi, laevad ja inimesed". Ettekannet illustreeriti diapositiividega.

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete äraveos

JÕULU ESIMENE PÜHA
reedel, 25. detsembril, 1981

BOXING DAY,
esmaspäeval, 28. detsembril 1981 ja

UUSAASTA PÄEV,
reedel, 1. jaanuaril, 1982

on riigiteenijatele pühad. Nendel kolmel päeval EI toimu jäätmete kogumist.

Regulaarne esmaspäevane (28. detsember) jäätmete kogumine toimub teisipäeval, 29. detsembril.

Regulaarne reedene (jõulu esimene püha) ja teisipäevane (29. detsember jäätmete äraviimine toimub kolmapäeval, 30. detsembril.

Regulaarne 1. jaanuari (uusaasta) jäätmete äravedu toimub järgmisel regulaarsel kogumise päeval teisipäeval, 5. jaanuaril, 1982.

Regulaarne suuremate esemete ja ajalehtede kogumine toimub kolmapäeval, 23. detsembril 1981 ja 6. jaanuaril 1982.

Suuremate esemete ja ajalehtede äraviimist EI toimu kolmapäeval, 30. detsembril, 1981.

Teie koostöö jäätmete õigeaegseks väljapanemiseks äraveoks leiab hindamist.

Pidage meeles: Torontos on 18 klaas- ja metallnõude kogumikohta. Oktoobrikuu jooksul koguti 283 tonni ajalehti, 41 tonni klaas- ja 65 tonni plekknõusid. Üksikasjaliseks informatsiooniks helistada 376-7742.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works
City of Toronto

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.–	$55.–
Poolaastas	$24.–	$29.–
Veerandaastas	$13.–	$15.–

Kuna Kanada uued postitariifid ei ole veel lõplikult selgunud, siis ei saa esimese klassi posti saatekulu arvestada, ka mitte lennuposti oma.

Palume lahkelt tellimised uuendada ka kiripostiga tellijail, tasudes ajalehe tellimishinna —

aastas	$49.–
poolaastas	$26.– ja
veerandaastas	$14.–

Postitariifide selgumisel palume tasuda saatekulu hiljem. Postitariifid peavad teada olema enne 1. jaan. 1982.

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märgida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Armast naabri vanaema

OLGA EINPAUL'i

mälestavad

EMMA TUHK
ÕIE ja ENDEL PEHME
HELMI ja HEINO LIIVANDI

Armast tädi

OLGA EINPAUL'i

mälestab

MEETA LIIDEMAN

ARMAST EMA JA VANAEMA

OLGA EINPAUL'i

neiuna BÖTKER

sündinud 13. jaanuaril 1886 Amblas
surnud 11. detsembril 1981 Torontos

mälestab vaikses leinas

TÜTAR perekonnaga

Puhka rahus!

ARMAST ÕE- JA KÄLIMEEST

LEOPOLD SUUR't

surnud 10. detsembril 1981 Torontos

mälestavad leinas

ERMIIDE ja JAAN

Unustamata armast

ARMILDE MULD'a

sündinud 12. detsembril 1909 Mustjala Liival
surnud 28. novembril 1981 Kuressaares

mälestavad leinas

õed HELMI, LEIDA ja ERNA
perekondadega Vancouveris
vend EDUARD perekonnaga Rootsis
õed HILDA ja BETTY
perekondadega kodumaal

Armast õe- ja tädimeest

LEOPOLD SUUR't

mälestavad

MARGARETA KILU abikaasaga
SILVIA ERNESAKS perekonnaga
VELLO

Avaldame südamest kaastunnet HEDVIG ja MEINHARD JÄÄGER'ile nende poja

VELLO

kaotuse puhul

AARE ja HEINO LAIMETS

Armast täditütart, sugulast ja ristiema

MAIRE SINIVEE'd

leinavad

BENITA VOMM
ANTS VOMM
MAI JÄRVE lastega

Lahkus jäädavalt meie keskelt armas vend

FRANK KEPP

Sündinud 17. novembril 1917 Pangodis
Surnud 2. detsembril 1981 Elvas

Mälestavad sügavas leinas

õde ÕIE KÄRNER Kanadas
OMAKSED Eestis

Puhka rahus
Otepääl!

Kallist

AIME JANNO't

mälestavad leinas

LIIDE LAIGAR abikaasaga
ESTER VAHER abikaasaga
LIIDE RAJA abikaasaga

Armast

ANTONIE KLEIN'i

mälestavad

MEERI ja LEMBIT JÄNES

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 483-8992

Meie südamlik tänu kõigile sõpradele ja tuttavatele, kes meie kalli abikaasa, isa ja vanaisa

VOLDEMAR KANA

matusetalitusest nii rohkearvuliselt osa võtsid ja tema viimsele teekonnale saatmist rohkete lilledega kaunistasid, ajalehe veergudel ja kirjateel mälestasid ja kaastunnet avaldasid. Eriline tänu õpetaja Andres Taulile südamliku jutluse ja troosti eest, tänu organistidele Asta ja Tiina Mitt'ile, Toronto Eesti Võitlejate Ühingule lipuvalve ja järelhüüde eest Ü. Tamrele, siiras tänu Eesti Võitlejate Ühingute Liit Kanadas esimehele Kalju Torile, Skautmasterite Kogu esindajale skm E. Soometile, Vanaskautide Leegionäride poolt E. Kurisele, Kalevi lipkonna poolt skm E. Kiilaspeale, T. E. Püssi- ja Püstoliklubi poolt A. Tinitsile, Võrulaste Koondise nimel skm L. Puuritsale, kes oma järelhüüdes asetas lahkunule kaasa Võrumaa mulda, mis oli lahkunule nii armas.

Leinaja lesk, lapsed ja lapselapsed

Dipl.arh. J. E. Ilmas

IN MEMORIAM

29. novembril lahkus siit maailmast Toronto eestlastele hästi tuntud dipl. arhitekt Johannes Erich Ilmas. Tema positiivne iseloom mis väljendus hoolsuses, täpsuses ja korralikkuses oli harmooniliselt seotud heatahtlikkuse ja sõbralikkusega. Suheldes teistega oli tema põhimõtteks — armasta ligimest nagu iseennast.

E.I. sündis Järvamaal, Koeru kihelkonnas taluperemehe pojana 20. märtsil 1908. a. Kodus, Kabritsa talus, nagu igas korralikus eesti talus, kus lapsed abistasid vanemaid talutöödes, tuli ka Erichil jõudumööda osa võtta igapäevastest toimetustest. Nii kasvas temas juba lapsena vastutus — ja kohusetunne tõsise töö vastu. Lõpetas Paide Ühisgümnaasiumi reaalharu 1927. a. kevadel. Sama aasta sügisel siirdus ta Tallinna ja alustas õpinguid Tallinna Tehnikumis.

Pärast Kõrgema Tehnikumi täieliku kursuse lõpetamist 1934. a. kaitses edukalt oma diplomitööd. Töö teemaks oli: „Elu- ja esindushoone Riigivanemale Toompeal".

Pärast ülikooli lõpetamist siirdus kadunu põllutööministeeriumi teenistusse, kus projekteeriti ka uusi asundustalusid. Sellele laialaulatuslikule kavale, mis oli Eestis alles hoogu võtmas, tõmbas kriipsu peale N. Liidu okupatsioon 1940. a. Septembris 1944 põgenes E.I. koos abikaasa Irene ja tütre Helgiga Saaremaa kaudu Rootsi, kus tal võimaldus töötada joonestajana. 1951. a. emigreerus E.I. perekonnaga Kanadasse.

Torontos on E.I. töötanud kunstlike uisuteede ja spordihoonete kavandamisel, on joonestanud palju plaane eramajadele ja projekteerinud siin Soome kiriku. Hiljem on uurinud betooni ja raudbetooni rakenduslikke probleeme Kanada kliima eritingimustes. Üheks huvitavamaks uurimistööks, mis ilmunud ühes eriajakirjas, oli ehitamine alaliselt külmunud põhjaga pinnases.

1965. a. sooritas Ontarios vastavad kutseeksamid ja sai professional-inseneri (P.E.) diplomi ja õigused. Kuni puhkepalgale minekuni 1973. a. sügisel töötas Kanada firmades vaneminsenerina kaevandushoonete teras-konstruktsioonide tugevusarvestuse alal. Pensioneas asus E.I. tema poolt leiutatud uudse ja lihtsama meetodi arendamisele ja viimistlemisele teras-konstruktsioonide tala-samba tugevusarvestamiseks, kuid kahjuks jäi see töö nüüd pooleli.

Pärinedes talust, elades kogu oma eluea kristlike põhimõtete kohaselt, oli ta ka suur looduse armastaja ja oskas näha, hinnata ja nautida selle ilu.

Lahkunu, kes kõigile lähenes isikupärase siirusega, mida alati raamis südamliku soojuse helk, jättis paljudele südamesse valusa puudustunde.

Seltsivennad ÜS Raimlast ühinevad sügavas leinas Sinu abikaasa, tütre ja tema perega ning arvukate sõprade, kolleegide ja tuttavate hulkadega.

Puhka rahus, kallis sõber!

V. Avarlaid

Mälestussambalt kadus jälle Eesti Vabadusrist

HELSINGI (STE) — Eesti Vabadusrist Helsingi Vana kiriku puiesteel asuvast Eesti Vabadussõjas langenud soomlaste hauasambalt on jälle kadunud.

Esimest korda kadus rist möödunud suvel. Sel puhul juhtis Helsingi linnavalitsuse ja -volikogu liige Panu Toivonen (parempoolne põhiseaduslik erakond) avalikkuse tähelepanu vandalismile. Tulemuseks oligi, et Helsingi linna pargiosakond muretses uue Eesti Vabadusristi sambale.

Kuid rist ei anna vandaalidele rahu. Toivonen kirjutas Helsingis ilmuvas ajalehes Uusi Suomi uue risti röövimise kohta:

„Kuid nüüd on vandaallik provokatsioon kordunud! Jälle on, nagu 15. oktoobril oma silmaga nägin, see väärtuslik risti kadunud. Tahestahtmata peab küsima, miks just see on kujunenud vihapursete objektiks. Meelde tuleb kergesti mõte, et teatud liiki poliitilised terroristid on sihikindlalt liikvel.

Kas pargiosakond võiks astuda nüüd ka muid samme kui tekkinud kahju uus parandamine? On olemas muuseas linna ja politsei ühine politseiasjade nõupidav organ. Kas see ei võiks nüüd pidada veidi nõu ka praktiliste sammude üle? Ja Helsingi linnavolikogu poolt pidulikult vastu võetud statuut üldise korra kohta võiks, kui sellega tutvuda, anda mõningaid ideesid.

On juba küllalt sellest surnute mälestuse uuest teotamisest!".

Õiendus

„Vaba Eestlase" 3. detsembri numbris avaldatud artiklis „Verivorst ja suitsukala pühadelaual" antud „Verivorstid II" (E. Potsepa retsept) on loengu pidaja Hilja Kütti arvates esitatud andmeid mõneti ebaõigete ainete vahekordadega. Kuna E. Potsep ise asub praegu Floridas, siis ei saanud H. Kütt temalt saadud andmeid kontrollida ja palub, et eestlased seda retsepti sel aastal ei kasutaks. Järgmisteks jõuludeks loodab ta õiged vahekorrad saada.

Teadaanne

Traditsiooniline Saarlaste Ühingu küünlapäeva pidus toimub 6. veebruaril Toronto Eesti Majas. Informatsiooniks ja piletite reserveerimiseks palutakse helistada pr. Härm 699-1979 või pr. Niit 223-3469.

Armast sõbrannat

AIME JANNO't

leinab

HILDA METS ja
POJAD perekondadega

Jehoova, Sa oled meile eluasemeks olnud põlvest põlveni.
Sa teed, et inimene jälle mullaks saab ja ütled:
„Tulge tagasi inimeselapsed!"

...h. J. E. Ilmas

...RIAM

...mbril lahkus siit maa-
...onto eestlastele hästi
...pl. arhitekt Johannes
...s. Tema positiivne ise-
...väljendus hoolsuses, täp-
...orralikkuses oli harmoo-
...tud heatahtlikkuse ja
...ega. Suheldes teistega
...põhimõtteks — armasta
...gu iseennast.
...is Järvamaal, Koeru ki-
...taluperemehe pojana 20.
...08. a. Kodus, Kabritsa
... igas korralikus eesti
... lapsed abistasid vane-
...töödes, tuli ka Erichil
...a osa võtta igapäevas-
...stest. Nii kasvas temas
...a vastutus — ja kohuse-
...e töö vastu. Lõpetas
...gümnaasiumi reaalharu
...vädel. Sama aasta sügi-
... ta Tallinna ja alustas
...allinna Tehnikumis.
...õrgema Tehnikumi täie-
...se lõpetamist 1934. a.
...kalt oma diplomitööd.
...s oli: „Elu- ja esindus-
...givanemale Toompeal".
...likooli lõpetamist siir-
... põllutööministeeriu-
...sse, kus projekteeriti ka
...ustalusid. Sellele laia-
... kavale, mis oli Eestis
... võtmas, tõmbas kriip-
... N. Liidu okupatsioon
...ptembris 1944 põgenes
...abikaasa Irene ja tütre
...aremaa kaudu Rootsi,
...maldus töötada joones-
...1. a. emigreerus E.I.
...a Kanadasse.
...on E.I. töötanud kunst-
...de ja spordihoonete ka-
..., on joonestanud palju
...majadele ja projekteeri-
...oome kiriku. Hiljem on
...tooni ja raudbetooni ra-
... probleeme Kanada
...ingimustes. Üheks huvi-
...uurimistööks, mis ilmu-
...riajakirjas, oli ehitami-
... külmunud põhjaga pin-

...sooritas Ontarios vasta-
...ksamid ja sai professio-
...i (P.E.) diplomi ja õi-
...i puhkepalgale mineku-
... sügisel töötas Kanada
...aneminsenerina kaevan-
... teras-konstruktsioonide
...estuse alal. Pensioni-
...I. tema poolt leiutatud
...lihtsama meetodi aren-
...a viimistlemisele teras-
...oonide tala-samba tu-
...tamiseks, kuid kahjuks
... nüüd pooleli.
...s talust, elades kogu
... kristlike põhimõtete ko-
... ta ka suur looduse ar-
... oskas näha, hinnata ja
...ie ilu.
..., kes kõigile lähenes isi-
...iirusega, mida alati raa-
...liku soojuse helk, jättis
... südamesse valusa puu-

...nad US Raimlast ühine-
...as leinas Sinu abikaasa,
...ma perega ning arvuka-
..., kolleegide ja tuttavate

...ahus, kallis sõber!

V. Avarlaid

...eadaanne

...oniline Saarlaste Ühin-
...päeva pidus toimub 6.
... Toronto Eesti Majas.
...oniks ja piletite reser-
...s palutakse helistada pr.
...-1979 või pr. Niit 223-

...0't

...A. METS ja
...D perekondadega

...sõlvest põlveni.
...ütled:

N. Vene kaitseminister kardab kallaletungi

MOSKVA — N. Liidu kaitseminister marssal Dmitri Ustinov pidas Moskvas kadettidele kõne, milles ta nõudis punaarmeelt suurt kaitsevalmidust. Minister rõhutas eriti, et läänest ähvardab N. Liitu suur oht ja punaarmee peab olema valmis selle tagasi löömiseks. Ustinovi kõnes oli pühendatud tähelepanu ka N. Liidu invasioonile Afganistani, mida minister tuliselt kaitses, märkides, et „nõukogude sõjalised jõud annavad omakasupüüdmatult oma kaitse Afganistani revolutsioonile."

Müüa
RAHVARIIDED
Saaremaa-Hanse
Suurus 14—16 $500.—
Tel. (416) 444-7419

1000 dollarit Montrealist sõjainvaliididele

Vabadussõja alguse ja skautliku vanematepäeva pidulik tähistamine Montrealis

MONTREAL (VE) — Montrealis tähistati Eesti Vabadussõja algust koos skautliku vanematepäevaga. Aktusel, mis toimus Jaani kiriku seltskondlikus ruumis, toodi noorte poolt sisse lipud laulu „Kaunistagem eesti kojad" saatel, pr. Oder saatis klaveril. Aktusest võttis osa kuni 80 inimest.

Montreali eesti hundud pidasid palvuse „Taevaisa hea ja armas", misjärel E. Ruberg mälestas langenuid. Osavõtjad võtsid seisaku kodumaale poole ja E. Ruberg luges katke H. Oja luuletusest „Nüüd mälestagem vendi".

Montreali Eesti Võitlejate Ühing on koos skautidega juba üle 20 aasta tähistanud Eesti Vabadussõja algust ja skautlikku vanematepäeva, ainus koht maailmas kus see selliselt kooskõlastatult toimub.

Vaematepäeva osas luges skm A. Soom ette vanematepäeva käskkirja, hundud deklameerisid „Tõuse mu rahvas ja maa", millega nad näitasid oma valvsat rahvuslikku vaimu.

Gaid Ingrid Sirgo USA Eesti Gaidide malevast luges päevakohase luuletuse, siis pidas vanematepäeva kõne 13-aastane Toomas Puhvel.

Eesti Vabadussõja alguse aktuse osa avas skm H. Altosaar, tutvustades aktusekõnelejat Piret Cruger-Koliot. Kõneleja pidas väga sisuka ettekande, rääkides oma isa ja ema tegevusest Eesti Vabadussõjas. Isa Karl oli Narva rindel koos oma kooliõpilastega, kuna ema töötas „Ühisabi" juures. Mõlemate tegevust hinnati hiljem Valgeristiga. Kõne oli ülimalt selge, nii et lapsedki seda suure huviga kuulasid. Eriti huvipakkuv oli ta kirjeldus tagala osast Eesti Vabadussõjas.

Pärast aplausirohket tänu anti kõnelejale lilli ja hellakene Tiina Sirgo deklameeris „Eestlane olen ja eestlaseks jään", millele järgnesid tervitused.

Esimeseks tervitas EKN abiesimees P. Möldre EKN ja Jaani koguduse poolt, teiseks R. Leitham Montreali Eesti Seltsi poolt, viimane ülistas eriti Montreali eesti skaudijuhi tegevust, mille tõttu noortes on rahvuslik iseteadvus ja elav huvi eestluse vastu. Näiteks hundude oskustest, mängis Jaan Kukk akordionipala.

Järgnes laskeauhindade üleandmine. Montreali eesti noorte parimaks laskuriks on möödunud aastal olnud esk Toomas Altosaar, kes sai major E. Kõivi poolt antud auhinna aasta parimale laskurile. T. Altosaar laskis kolmest asendist Eesti Vabadussõja alguse tähistamise laskevõitlusel 300-st 298 CIL-märklaudadesse. Sama laskur sai Montreali Eesti Võitlejate Ühingu rändauhinna, mis pandi välja 1958. aastal ja rändab igavesti. Lamades lasi ta 200-st 200, saades sellega major E. Tiiveli auhinna.

Laskevõistlustel nooremaile oli käelt laskmises CIL-märklehte alla 12-aastastest parim Allan Sutt lastes 200-st 200 (neist 6 südamikku). Toelt laskmises laskis Jaan Kukk 200-st 200 (neist 8 südamikku).

Hoolsamaks hunduks nimetati Heikki Viita, kes polnud kordagi puudunud üheltki koondiselt.

Kristjan Puhvel nimetati rõõmsaimaks hunduks. Mõlemale anti eesti laualipp. Vanemgaid Linda Kukk oli aasta abivalmim gaid.

Aktusel pidas T. Altosaar vaimuka ja hea lõppsõna, millele järgnes kohv ja loterii. Loteriivõitudeks oli Erna Visman annetanud eesti raamatuid. Aktuseks oli major E. Tiivel saatnud ümbriku toetuseks eesti noorte ergutamiseks, millest pool oli ettenähtud Montreali, teine pool Jõekääru noortele auhindade muretsemiseks.

Sini-must-valget linti, millega auhinnamedalid võitjaile kaela riputati, annetas E. Leetma.

Detsembri alul saadeti Montrealist Montreali Eesti Võitlejate Ühingu poolt sõjainvaliididele toetuseks $1000, mis on tähelepandavalt suur summa sealse väikse ühiskonnaga arvestades.

Ilmus ja on tellijaliikmeile välja saadetud

Rein Andre

„SÜDA RAMBITULES"

mälestusi ja kogemusi
200 lk. + 32 lk. fotosid

Hinnad tellijaliikmeile:

	üksikraam.		poolsari (6 raamatut)	
	br.	köit.	br.	köit.
USA ja Kanada $	7.70	9.90	42.—	57.—

Kaanehind mitteliikmeile: br. $10.—, köit. 13.50

ESINDAJAD KANADAS:

A. Viirlaid, 63 Glen Davis Cresc., Toronto M4E 1X7, Ont.; Estonian Publishing Co. „Meie Elu", 958 Broadview Ave., Toronto M4K 2R6, Ont.; E. Kalm, R. R. 2, Breslau, Ont. N0B 1M0; E. Kivestu, 588 Westluke Ave., Montreal H4X 1P7, Que.; V. Lenk, 511 Lawson Rd., London, Ont. N6G 1Y1; H. Lille, 1 Eriksdale Rd., Etobicoke M9C 2B5, Ont.; V. Metski, 6 Dawn Rd., St. Catharines L2N 4M7, Ont.; L. Normet, 343 Cannon St. E. Hamilton, Ont. L8L 2C1; K. Pikker, 3876 Pandora St. N. Burnaby, B.C. V5C 2A5; V. Sprague, 2313 Samuel Drive, Ottawa K1G 3C3, Ont.; The Scandinavian Shoppe, 279 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2; U. Veedler, 47 Kent Ave., Sault Ste. Marie, Ont.

VAJATAKSE

MASINKIRJUTAJAT

Ingliskeele oskus vajalik. Pidev töökoht.

Helistada: H. Later Co. Ltd. tel. 653-7815

Küsida Larry Later'it.

Rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat!

LILLED IGAKS SÜNDMUSEKS

Paul Jensen FLOWERS

1801 Lawrence Ave. East (Pharmacy)
Scarborough, Ontario M1R 2X9

751-6185 751-6190

NÜÜD MÜÜGIL

ESTONIAN GIRLS 1982 SEINAKALENDER

ILUS JÕULUKINK, mis kestab terve aasta läbi koos KANADA, ÜHENDRIIKIDE ja EESTI pühadega

Nüüd müügil: Abistamiskomitees, Eesti Majas; Poko's, Mt. Pleasant; Rooneem's, Design Products ja Finn Home Bakery's

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt

Äri avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

Rahvamurd . . .

(Algus lk. 1)

Kõneleja mainis, et „Eesti Kodu" on kujunenud meie tugevaks rahvuslikuks tsentrumiks ja eesti keel ja eesti meel jäävad valitsema ka „Ehataresse". Aupeakonsul tõstis „Ehatare" saamisel eriti esile Abistamiskomitee esimees A. Sepat ja arh. G. Laikved, kuid samuti ka Abistamiskomitee juhatust ning kogu eesti ühiskonda, kes andis sellele üritusele oma toetuse. Ta soovis „Ehatare" elanikele õnne ja edu uues kodus.

Vahepalaks esitas Estonia orkester U. Kook'i juhatusel „Jõuluteruvituste popurrii", millele järgnesid külaliste tervitused. Esimesena tervitas Ontario sotsiaalminister Margaret Birch, kes eriti rõhutas,

et eestlaste algatus peaks olema eeskujuks ka teistele rahvusgruppidele.

Ministrile järgnesid tervitustega Scarboroughi linnapea Gus Harris, Central Mortgage & Housing Corporatsioni esindaja Gail Alexander, kes andis Ehatarele kingitusena üle ka kanada lipu, Läti ühiskonna esindaja Alina Glaudins, kes osa oma lühikesest tervitusest esitas eesti keeles, soovides õnne ja edu läti rahvusgrupilt, Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esimees Laas Leivat, kes nimetas „Ehatare" ehitamist monumentaalseks saavutuseks, „Eesti Kodu" esimees E. Maldre, Vabakirikliku Liidu esindaja A. Laur, Eesti Liit Kanadas esimees V. Hubel ja Eesti Sihtkapital Kanadas esimees H. Lupp, kes üle andis ka ümbriku 1000 dollari suuruse tshekiga. Kirjaliku tervituse oli saatnud Lõuna-Ontario Pensionäride Klubi ja Salme Mäetamm, kes kinkis uuele kodule ühe soome kunstniku maali.

Abistamiskomitee juhatuse liige abipraost T. Nõmmik austas roosidega annetamisega kõiki neid,

kes „Ehatare" rajamisel ei olnud rambivalguses, kuid kes sellele aktiivselt kaasa aitasid.

Lilled anti üle Helene Sepale, Julie Hermale, Õnne Laikvele ja Gail Alexandrile. Juhatuse poolt anti esimees Alfred Sepale üle lilli ja kunstnik A. Mihkelsoo looming una õlimaal, mis kujutas „Ehataret". A. Sepa tänas arh. G. Laikved suure töö eest ning kinkis talle juhatuse poolt ehisnahast külalisraamatu. G. Laikve oma lühikeses sõnavõtus mainis,

et „Ehatare" püstitamine ei olnud üksikisiku saavutus vaid koostööliste ühistöö tulemus.

Oma lõpusõnas tänas abipraost T. Nõmmik kõiki neid, kes „Ehatare" avamisele-õnnistamisele kaasa olid aidanud. Avatseremoonia lõppes ühise Eesti hümniga.

Järgnes „Ehatare" ruumidega tutvumine, millede viimistlemine on praegu käsil. Hoone imponeeris külalistele nii seest kui väljast ning jättis mulje, et selle rajamisega on meie tööprotsessist ja aktiivsest elust tagasi tõmbunud vanemale generatsioonile soetatud tõeline ilus, praktiline ning soojusest õhkuv alaline kodu.

Pärast „Ehatare" avamist järgnes kutsutud külalistele koosviibimine Toronto Eesti Majas. Koosviibisel esines oma luuletusega „Ehatarest" Linda Saarniit ja lauluettekannetega sopran Õnne Laikve. Sõnavõttudega ja tervitustega esinesid piiskop K. Raudsepp, Eesti Pensionäride Klubi Torontos esinaine Elfriede Terts, kes andis ka „Ehatarele" 200 dollarilise tsheki, Eesti Abistamiskomitee Kanadas endine esimees R. Kreem, Eesti Abistamiskomitee Kanadas esimene esimees M. Hansen, Eesti Abistamiskomitee praegune esimees A. Sepa ja ehitusfirma West York Construction Ltd. esindaja T. Bagens. A. Sepa toonitas eriti, et Eesti Abistamiskomitee käsutuses on suured varad ja ettevõtted, mille tulemusena organisatsiooni juhtimisest peaksid tulevikus kindlasti osa võtma meie nooremate generatsioonide esindajad.

Esimeste alaliste elanike saabumist „Ehataresse" oodatakse 4. jaanuaril.

Ilmus nr. 115 — TALV

Müügil „Vaba Eestlase" talituses
Üksiknumber $2.—
Aastatellimine 1982. a. $8.—

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Family Trust
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.

Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.

VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 488-0129

KINNISVARADE VAHENDUS!

TEADAANNE

Toronto Eesti Ühispanga lahtioleku-ajad eeloleval pühade perioodil on:

JÕULUPÜHADEL:

JÕULULAUPÄEVAL, 24. DETSEMBRIL ON PANK AVATUD hommikul kella 9-st kuni kella 1-ni päeval.

PANK ON SULETUD 25., 26., 27. ja 28. DETSEMBRIL

AASTAVAHETUSEL:

31. detsembril on pank avatud hommikul 9-st kuni kella 1-ni päeval

PANK ON SULETUD 1., 2. ja 3. JAANUARIL

JUHATUS

TÄHELEPANU! Uus aadress: Unit 40 1275 Eglinton Ave. E. Mississauga
(läänepool Dixie Road'i)
Telefon 624-8826

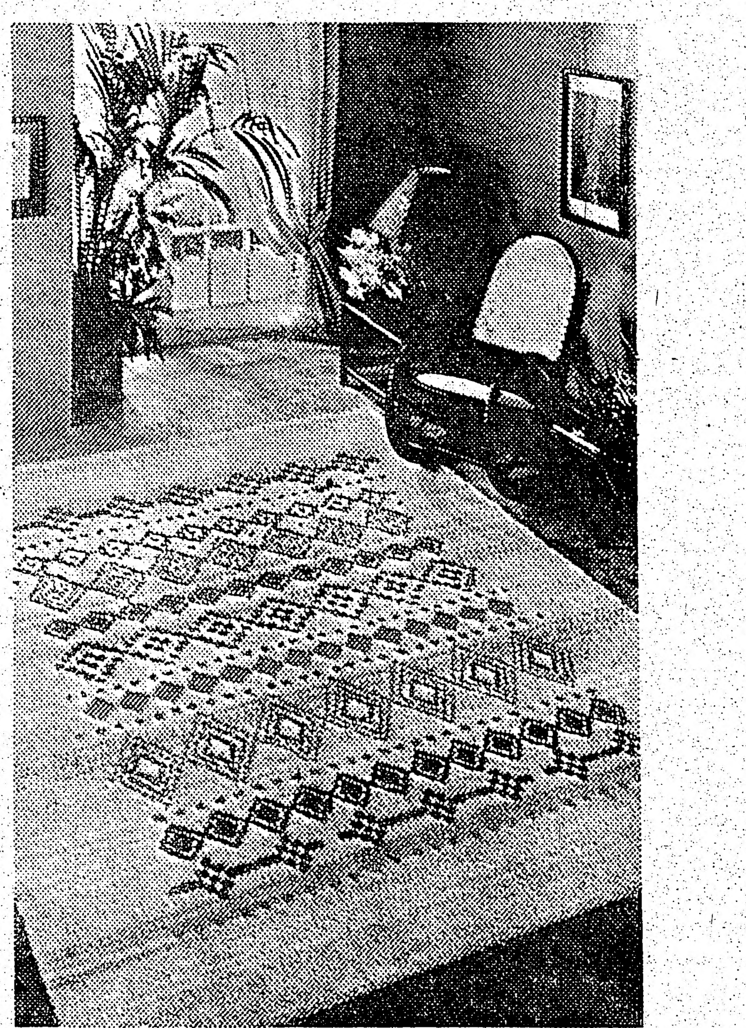

MODERN RUGS *Skandinaavia vaipade ja kardinate kaubamaja*

Draperiisid valmistatakse ka tellimise peale

PARIM JÕULUKINK

TELLIMISE KUPONG:

Nimi ....

Aadress ....

....

Palun saata jõulukingina VABA EESTLANE 1 aastaks / ½ aastaks / 3 kuuks

Lisan $ .... Hinnad lk. 3

Tellija nimi ja aadress:

....

....

....

Antibiootikumid kaotavad mõju

USA-s kasutatakse antibiootikume karja lihatoodangu suurendamseks

Rahva tervishoiu eest vastutavad ametiisikud USA-s on hakanud üha rohkem muretsema selle pärast, et USA valitsus ei ole midagi teinud üsna alarmeeriva arengusuuna peatamiseks: haiguste põhjuseks olevad bakterid on muutumas immuunseks uutele ravimitele. Need salmonella-juhtumid, mida ei saa enam kontrollida tetrasükliiniga, on esimese kümne aasta jooksul suurenenud ühest protsendist 40%-ni. Ka tüüfust ja suguhaigust põhjustavad bakterid on näidanud sama arengut immuunsuse poole. Neist hirmutavamad on paljudele eri-antibiootikumiliikidele immuunsed bakterid, mis võivad trotsida juba seitset erilist antibiootikumit.

See on uute arstiteaduslike ravimite otsene kasutamise tagajärg. Kui inimesele või loomale määratakse antibiootikume, võib sellel olla kahesugune tulemus: esiteks kõik immuunsed bakterid, mis ravitavas juhtuvad olema, hakkavad „õitsema", kui antibiootikum on saavutanud kontrolli nendega võistlevate bakterite üle.

Teiseks, lühikesel „õitseajal" immuunsed bakterid võivad üksteisega liitudes levitada ravimite vastast immuunsust ka teistele bakteritele oma ümbruses, mis ei olnud kokkupuutes antibiootikumiga.

Kui antibiootikume kasutatakse mõõdukalt, siis see protsess ei peaks muret tekitama. Immuunsed bakterid lähenevad varajasemale tasemele selle järel, kui ravi on lõpetatud. Probleem tekib siis, kui ravimeid kasutatakse pidevalt. Alaliselt ravimite kasutamine lisab antibiootikumitele immuunsete bakterite tekkeks soodsa keskkonna.

Ameeriklased kasutavad tohutu suurel määral antibiootikume, näiteks nii rohkesti penitsilliini, et sellest määrast piisaks igale elanikule nädalane annus. Arstide arvates pooled Ühendriikide haiglais patsientidele määratud antibiootikumitest on tarbetud ja teatavasti 80—90% väljaspool haiglat antud ravimääradest jagatakse haigeile, kelle põletike kohta pole üldse selgeid tõendeid.

Veelgi ohtlikum on, et 40% ameeriklaste poolt kasutatud antibiootikumitest läheb muuks, kui otseselt arstiteaduslikuks vajaduseks.

1950-ndaist aastaist alates on karjakasvatajad kasutanud seda karja lihatoodangu suurendamiseks. Selline karjakasvatus, mis on lootustäratav vähema saastamise tõttu, ja ka selletõttu, et see kasutab mõju avaldamiseks inimtoiduks kõlblikku valkainet, on ohtlik kuna see eeldab eelnevat antibiootikumi rohket ja rutiinikohast kasutamist.

Lisades antibiootikumi söödasse võivad karjakasvatajad kasvatada karja kitsamais ja viletsamais oludes, milleta see muidu poleks võimalik. Lisaks põhjusil, mida veel ei tunta, kiirendab see kaalu tõusu. Antibiootikume kasutatakse peagu pooltes Ühendriikide turule toodavais lambais, kolme neljandikus kariloomades, 90% vasikais ja põrsastes, kuid kõige kõrgem on see kanades.

Esimesi märke antibiootikumite liigse kasutamise mõjust saadi 1965, kui kuus inglast surid mitmele eri-antibiootikumile immuunsete bakterite poolt põhjustatud põletiku tulemusena. Juhtumi põhjus suudeti avastada antibiootikumite abil kasvatatud karjas, kus ravimeile immuunsed bakterid olid saanud rahulikult kasvada.

Inglismaa valitsus andis määruse kiiresti põhjuste uurimiseks.

Kui ühendus antibiootikumite liigkasutamisest ja antibiootikuile immuunsete bakterikandjate vahel oli kindlaks, tehtud, keelas Inglismaa lisamast loomasööta inimeste ravimina kasutatavad ained.

Maailma tervishoiuorganisatsioon toetas seda keeldu ja 1970-ndate aastate alguses kiitsid ka Lääne-Saksamaa, Hollandi, Tshehhoslovakkia ja Skandinaavia maad piiramised heaks. Neis riikides, kus eeskirjade pidamist on hoolikalt valvatud, on see osutunud heaks lahenduseks ja immuunsete salmonellajuhtumite arv on vähenenud.

Ameerika Ühendriikides on olukord teine. Immuunsete bakterite lisandumine ei ole pannud valitsust piirama antibiootikumite kasutamist, hoolimata sellest, et paljud uurimused näitavad selgesti liialdatud kasutamises ohtu. Aastal 1977, kui üle kümne aasta oli möödunud Inglismaa juhtumist, võttis Ühendriikide elatistarvete valitsus esimese kobava sammu antibiootikumite kasutamise piiramiseks loomatesöödas. Kongress lükkas selle piiramise siiski tagasi, nõudes lisauurimisi.

Kongressis arvatakse, et Reagani valitsuse ajal vaevalt on oodata uusi katseid selle küsimuse selgitamiseks.

Miks selline vastus? Ühendriikide karjakasvatustööstus on suuremate ravimitetööstuste toetusel ägedalt olnud vastu antibiootikumite kontrollile, väites et veel ei ole kindlasti teada, kui oluline osa võib olla antibiootikumite kasutamisel söödas bakterite immuunseks muutmisel. Nüüd oleks siiski viimane aeg jätta tülitsemine selle üle, kumb antibiootikumite kasutamise moodus põhjustab rohkem kahju ja hakata tugevasti vähendama nende kasutamist nii inimestele kui ka loomadele. Oleme jõudmas olukorda, kus suurenevast antibiootikumite kasutamisest on üha vähem kasu, kui nende kasutamist ei piirata, need võivad koguni kaotada oma mõjukuse.

(Worldwatch Institute)

Tõsine arutlushetk teatrisümpoosionilt. Vasakult lätlanna Skai Leja, P. Robertson ja Linda Pakri. Foto: Vaba Eestlane

Sadatuhat sakslast kipuvad läände

STOKHOLM (EPL) — Seoses Brezhnevi reisiga Lääne-Saksamaale on mitmel pool N. Liidus katsutud teostada demonstratsioone seal elavate sakslaste poolt, et nad pääseksid ümberasuma läände.

Tallinnas käis 8 sakslast kohalike võimude juures ja nõudis väljapääsu sadakonanle sakslasele, kes on kolinud kaugemalt N. Liidust Eestisse, lootes kergemalt välja pääseda.

On oodata veel uusi sakslaste demonstratsioone. Enne Brezhnevi sõitu on N. Liidu võimud vähendanud sakslaste väljarändamise kvooti, mis on praegu ainult u. 4000 inimest, kuna viimastel aastatel on pääsenud välja 7000—9000 sakslast.

Maksimaalne tagajärg . . .

Inglane Alister Allan, lasi Titogradis peetud Euroopa laskemeistrivõistlustel lamades asendis väikekaliibrilisest püssist maksimaalse tulemuse 600 silma. Juba 1978. a. Söulis peetud maailmameistrivõistlustel saavutas ta selle maksimaale summa. Ta ei võtnud osa Moskva olümpiamängudest, kuna inglise laskurid boikoteerisid olümpiamänge. Inglane laskis masinlikult täpselt, kulutades igaks lasuks 30. sekundit. Laadimisliigutuse tegi ta ilma kumbagi küünarnukki liikutamata sujuva randmeliigutusega, hoides ka püssi kogu aja liikumata. Võistluse poolajal pidas Allan hetkelise hingamispausi, aga lamades asendisse asudes lasi ta sama masinlikkusega kuni viimaste laskudeni. Laskmine ei võtnud tundigi. Pärast võistluse lõpetamist ei avaldanud ta oma tundeid ega teinud väljagi pealtvaatajaist. Allan on elukutselt liikumise õpetaja Oxfordis.

Hõbeda lasi läänesakslane Werner Seibold ja pronksi venelane Juri Revutski; mõlemal saavutasid 599.

Olümpiapüstolivõistlus oli põnev, kuna seitse meest olid saavutanud võistluse esimeses osas 299 silma. Teises voorus õnnestus venelasel Igor Puzõrevil saada 300 silma, lõpptulemuseks oli siis uus maailmarekord 599 silmaga. Rumeenlane Corneliu Ion jäi teiseks 598 ja venelane A. Kuzmin kolmandaks 597 silmaga.

Vabapüstolis läks meistritiitel venelasele A. Melentjevile 571 silmaga, teiseks venelane A. Sumatohin 568 ja kolmandaks ungarlane Gyula Karacsony 566 silmaga.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.35
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	.50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T. E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.00
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	.85
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	.30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.20
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	.30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	.30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	.50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	.30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	.40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	5.—	.40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.30
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70

RAAMATUID LASTELE:

	Hind $	Saatekulu ¢
KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	4.—	.40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	5.—	.40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

32.

— Mehed, te olete esimesed välismaalased, kellele sellist treeningut antaks, seletas tõlk neile.

— Ega siin siis ilmaaegseid mehi ei olegi, naeris Jussi. — Meist saavad kohe lendurid.

— Sellise küüdiga lähete järgmine kord üle piiri. Siis ei ole vähemalt karta piirivalvureid ega teisi tülitajaid. Istute vaid selles korvis ja vaatlete.

— Ära räägi, mees, muinasjuttu, sest selline pall on näha kilomeetrite kaugusele, ütles Jussi. — Ega need seal piiri taga päris pimedad ka ei ole, seda on ennegi kogetud.

— Seda ei näe keegi öösel, väitis tõlk.

— See on tõsi, ega kuule ka, kuna ei ole mootorit, märkis Ville. — Egas muud kui lastakse minna tuule järgi.

— Aga radarid? küsis Jussi. — Selline pall on juba nähtaval radari skriinil.

— Sellegipärast ei peaks olema suuremat kartust, seletas tõlk. — Kui nad pimedas midagi märkaksid, siis hommikuks olete juba kadunud ja laskunud maha.

— Nii see peaks olema, nõustus Jussi rahuldatuna. — Peaasi on see, et pole vaja käia ega jooksta varbad rakkudes ja piirivalvurid kannul. Muul ei ole tähendust.

Meestegrupp hoidis palli ja nüüd tõusis kapteni auastmes lennuõpetaja korvi. Jussi ja tõlk käsutati samasse küüti.

— Jälgi nüüd täpselt lendaja tegevust, seletas tõlk. — Sinust tuleb lendur ja sa pead hoidma neid asju.

— Aga Ville?

— Temast saab vaatleja ja kaardilugeja. Kuid kõige pealt tuleb õppida lendama ja palli käsitlema. Jälgi täpselt kapteni tegevust. See pole raske ja õpid peagi palli käsitlema.

Pall hakkab tasakesti kerkima, kui köied lahti lastakse. Kapten selgitas palli käsitamist ja tõlk andis need edasi. Okei, okei, okei, kinnitati ühel ja teisel poolel. Siis ütles kapten jälle okei ja nüüd hoidjad vabastasid viimased nöörid ja pall hakkas kiiresti tõusma. Tuul hakkas palli kandma omas suunas, sest mingeid juhtimisvahendeid pallis ei olnud. Tuule suund peab olema matka alustamisel õige, kui minnakse piiri taha, mõtiskles Jussi ja jälgis täpselt iga kapteni liigutust.

Kõrgusmõõtja näitas juba 3000 jala kõrgust, kui kapten haaras ventiilinööri ja tõmbas sellest. Gaas hakkas suhinal pallist välja voolama ja pall laskus aeglaselt maa poole. Nüüd võttis kapten mingisuguse tassi oma kätte ja heitis sellega poole tassi mahu liiva alla. Pall hakkas jälle märgatavalt tõusma. Nii tundlikud olid kõrgusevahetused ja nende seadmine nii lihtne. Kohe kui kapten vabastas ventiilinööri, sulgus ventiil ja gaasi väljavool lõppes. Kui sooviti äkki üles tõusta, tuli heita vaid natuke liiva alla ja kohe pall tõusis kõrgemale.

— Selline lendamine ei nõua palju oskust, otsustas Jussi. Ühe käega hoia ventiilinööri ja teisega heida liiva, see ongi kõik. Tuul kannab ülejäänud tegevuse eest hoolt.

Tuul oligi nüüd sobiv, umbes 30 miili tunnis ja pall liikus sama kiirusega. Kiirus oli sama kui auto kiirus linnas. Sellise kiirusega jõuaks öö ajal juba pagana kaugele, mõtles Juss. — See peab olema enneolematu leiutis, aga küll ameeriklased neid tehnilisi asju oskavad seada.

Saatjaskond jälgis autoga palli lendamist, aga nad eksisid jälgedelt kui pall lendas pilvedes. 5000 jala kõrguses ilm oli juba külm. Lendaja haaras jälle ventiilinööri ja pall hakkas laskuma. See esimene lennusõit ei olnudki pikk, vaid paarkümmend miili. Laskumine toimus aeglaselt liueldes ja kui pall lähenes maapinnale haaras juht teisest nöörist, mis oli värvilt punane. Tõmme sellest nöörist tähendas seda, et pall laguneks tükkideks ja mehed prantsataksid maapinnale.

Seekord lendajal ei õnnestunud laitmatu laskumine, sest pall ei lagunenudki kui korv tormas maha, liiv varises hoidlaist ja pall tõusis uuesti kiiresti õhku. Lendajal oli nüüd võimalus näidata, mis võib juhtuda kui nöörist küllalt tugevasti ei tõmmata. Järgnev katse õnnestus täielikult ja mehed märkasid end istuvat korvis tugevasti maas ja palli tükid lehvimas nende ümber.

Esimene lend oli nüüd tehtud ja kõik näis hästi. Lendamine sellise palliga tundus olevat väga lihtne ja hõlbus. Lendajal polnud vaja muud teha kui hoida kahte nööri ja liivahoidlaid seadmaks lennukõrgust, ülejäänu eest hoolitses tuul.

Vaatleja ja kaardilugeja töö oli õigesti nõudlikum. Tema pidi jälgima kõrgusmõõtjat, lugema kaarti ja teadma iga hetk täpselt kus oldi. Pimedas see oligi raske ülesanne. Kui tuul oli vajalikult tugev vahetus maastik all kiiresti ja vaatlejal tuli teravate silmadega jälgida maastikku ja kaarti. Öösel ja pimeduses ei oleks kaardist abi ega märkaks kinniseid punkte, mistõttu ülesanne oli siis veelgi tülikam. Kõigile lisaks tuule suund võis olla erinev erikõrgustes ja vaatlejal tuli hoolikalt jälgida kompassi, et pall ei kanduks täiesti vale alale. Tuule tugevust oli kerge märgata palli täitevarrukast. Kui tuul oli vaikne, varrukas lipendas viltuselt palli küljel kui riietusese pesunööril. Tugevalt puhuv tuul põhjustas seda, et täitevarrukas kaardus hobuse sabana kui see jooksis ja siis oli minek kiire ega mitte hüplik kui hookaupa puhuvas tuules.

Selle esimese lennu järel hakkasid mehed arutlema palli häid ja nõrku külgi. Harjutuslennul veel muidugi ei võidud ennustada neid ohte mida tõelisel lennul võis ette tulla. Kui piiri taga lendav pall sattus tulistamisel märklauaks, tuli kiiresti laskuda maapinnale kohta vaatamata. Ainuls üks tabamus pallile põhjustaks matka lõppemise. Kui jälle pall satuks radari skriinile, siis hävitaja kindlasti tõuseks õhku ja olukord oleks lootusetu. Kiire reaktiivhävitaja võiks aeglaselt tuulega kulgeva palli võtta kergesti kirbule. Maastik võis olla ohtlik kui tuli kiiresti laskuda. Kaljune ja kuristikuline nõlvak võiks olla meestele elukardetav. Allpool olevad veekogud olid samuti probleemideks.

Mehed tõdesid, et harjutusoludes ei olnud ainsatki lahendust nõudvat probleemi. Harjutusmaastik oli täiesti lage ja tasane liivaväli, veekogud puudusid. Samuti kõik muudki takistused, mis tõelisel lennul olid paratamatud. Aga küll kõik selgub omal ajal, uskusid mehed.

Järgmine lend oli kavatsetud järgmise öö pimeduses. Mehed toodi kohale juba valge ajal, sest etevalmistuste tegemine pimeduses oli väga tülikas. Ka ei vastanud vajadustele pimeduses ettenähtud tegevus. Piiri taga tehti need ettevalmistused alati valgel ajal, kuigi lend ise toimus öösel. Palli võis suurepäraselt kinnitada kohale ootama sobivat minekuaega.

Seekord oli tuul tavalisest tugevam. See põhjustas mitmeid raskusi. Lend võis õnnestuda hästigi aga allatulek oleks juba eriasi. Pimedas lendaja ei näe maastikku. Kas ta oskaks tõmmata palli hajuti just sobival hetkel ja sobivas kohas? Aga mis siis kui sattus elektri- või telefoniliinidele?

Igal juhul otsustati lend sooritada. Peagi tõmbles pall tugevasti tuulehoos, tugevas tuules ja katsus end vägisi lahti kiskuda pidajate käes. Peagi näitas kõrbes 50—60 miilise tunnikiirusega tuul oma võimeid. Pall hakkas tõusma ja hoidjad rippusid nöörides, katsudes pidurdada jonnakalt oma liiklusvahendit. Tuulehoog tõmbas palli tormakalt kaasa ja meestel tuli nööridest lahti lasta, kui jalad hakkasid maapinnalt kerkima. Pall kadus kiiresti üksinda pimeda taeva suunas. Harjutus oli täiesti ebaõnnestunud.

— Järgmine lend tehakse alles siis kui ilmaennustused lubavad sobivat tuult, ütlesid lennu organiseerijad.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 8?3-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

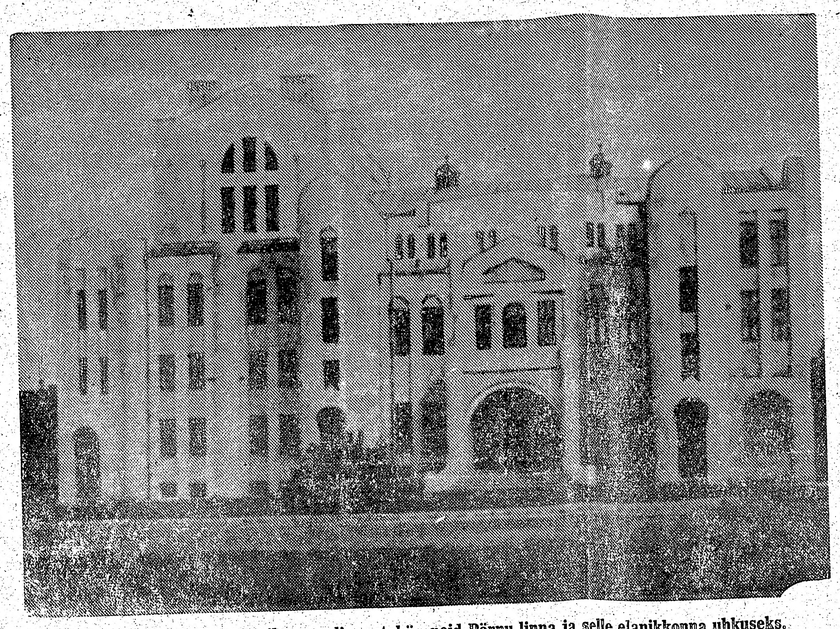

Söjamöllus hävinud Endla teatrihoone oli aastakümneid Pärnu linna ja selle elanikkonna uhkuseks.

Helmut Hööveł

Kuidas Pärnust sai moodne supellinn

Pärnakad ise ja ka teised kaasmaalased teavad väga hästi, et Pärnul on olnud alati looduslikud eelised kujuneda üheks ilusamaks supellinnaks kodumaal, kuna Pärnu omab soojaveelise madala merelahe, harulduse valge rannaliiva, pehme merelise kliima ja ka veel ravilise võimega meremuda oma vahetus läheduses. Jäi vaid üle neid otstarbekalt kasutada, välja arendada ja panna need suvitajaid teenima ning samas rajada elamise võimalusi puhkajaile ja raviasutusi haigetele.

Kõike seda tuli aga alata nii öelda otsast peale.

Käesoleva kirjutuse eesmärgiks on anda pilti Pärnu väljakujunemisest moodsaks supellinnaks, nii ajalooliste andmete varal, kui ka isiklikkude kogemuste kaudu, kuna mul oli võimalus kaasa teha seda arengut 30-datel aastatel, töötades Pärnu linnavalitsuse ehitusosakonnas, kuni kodumaalt lahkumiseni.

Pärnu, kui supellinna ajaloo osas läheme tagasi möödunud sajandi keskele. Aastal 1838 püstitas grupp kohalikke eraettevõtjaid Pärnusse esimese supelasutuse — vesiravila, kuhu vastu võeti esimesi haigeid. Hoone oli oma mahutuselt väike, kuid algus oli tehtud. Ajalooliselt peetakse seda aastat Pärnu, kui supellinna alguseks.

ESIMESED SUPELONNID

Teine tähtis sündmus supellinnale oli veel see, et samal aastal ehitati merre kõrgetele vaiadele puust platvormid ja neile asetati n.n. supelonnid, kus oli võimalik end lahti riietuda ja treppi mööda merre minna. Iga platvorm oli ühendatud maa poolt sillaga. Arvult oli neid kaks, üks meestele ja teine naistele, asudes teineteisest „viisakas" kauguses. Nende onnide kasutamine oli tasuline. Samal ajal kutsuti ka ellu vajalik organisatsioon, kes korraldas supelonnide püstitamist ja mahavõtmist ning üldist mereranna korrashoidu.

Enne Pärnu supelasutuse rajamist olid juba Haapsalu ja Kuressaare linnad alustanud mudaravi andmisega ja nende edu oli märgatav. Nad olid juba ehitanud mitmed vajalikud raviasutused ja haigete elamisruumid. Pärnu oli aga veel sel alal arengus maha jäänud, sest tal puudusid võimalused meremuda ravi andmiseks. Soovida jätis ka senine supelasutus — vesiravila ja puudulikult korrastatud rand, rääkimata muudest hoonetest.

Supeluslinna tähtsamad elemendid, rohelised pargid ja puiesteed puudusid samuti.

LINNAVALITSUSE AJALOOLINE OTSUS

Kuna kogu selle asja korraldamine seni oli olnud eraettevõtjate käes, siis supellinna areng möödunud sajandi lõpupoolel oli kaunis aeglane. Aastal 1882 tegi Pärnu linnavalitsus otsuse võtta kogu supellinna tuleviku areng oma valdusesse. Samal aastal alustati ka praeguse n.n. Rannapargi ja puiesteede rajamist. Hakati mõtlema pargi ümbrusesse ehituskrunte, et sellega saada suvitajaile elamispinda.

Aastal 1889 võttis linnavalitsus üle ka olemasoleva supelasutuse eraettevõtjailt.

Selgus, et supellinna väljakujundamiseks oli vaja asjatundjaid ja selleks loodi vastav komisjon, kes pidi tutvuma teiste supellinnade tegevusega ja selle alusel koostama Pärnu supellinna väljakujundamise plaani. 1889. aastal otsustas Pärnu linnavolikogu randa ehitada nõuetekohase muda- ja vesiravila. Asukohaks valiti Supeluse tänava merepoolse otsa juures asuv tühi maaala. Ehitus läks kohe käiku ja järgmise aasta supelhooajal rakendati tegevusse juba uus vesi- ja mudaravila. Seal anti muda-, turba-, merevee- ja teisi vanne ning lisaks leidus seal veel aurukaste ja mitmesuguseid saunasid. Muda toodi Pärnu lähest Audru rannast. Hiljem täiendati raviviise mitmesuguste eriliste täiendustega.

PÄRNU KAITSEVALL KAOTATI

Aastad 1890—1904 muutsid Pärnu supellinna üheks silmapaistvamaks sellelaadseks suvituskohaks kogu tolleaegse Venemaa ulatuses.

Koos supelasutuse arenguga suurenes ka suvituslinnaosa ja sinna ehitati rohkesti uus suvilaid, puhkekodusid ning mõningaid lõbustuskohti. Väga oluliseks sündmuseks Pärnule oli aga aastal 1834 välja antud seadus, kus Pärnu kustutati kindluselinnade nimestikust ning kindlustusala koos hoonetega anti riigi poolt linnale üle. Teame, et Pärnut ümbritses veel 18-da sajandi lõpul mullavall ja vallikraav, mis algas Hommiku tänavast ja läks kaares Tallinna väravani ja sealt praeguse Vallikraavi suudmeni, kus ühtus jõega. Vallikraav ja mullavallid kuni n.n. Munamäeni ja Tallinna väravani tasandati, s.t. mullavallid lükati kraavi täiteks. Järeljäänud mullavallid kujundati ümber pargi aladeks ja vallikraavist kujunes hiljem laevadele, eriti puust purjekatele, talvekorter.

Parkide ja puiesteede rajamine oli juba varem alguse saanud, nimelt aastal 1830 istutati väljaspoole linna valli ja kraavi meile tänapäevani tuntud „Vana Park".

TÄHELEPANU ÕHU- JA PÄIKESEVANNIDELE

Möödunud sajandi lõpul ja selle sajandi alul algas linna keskusse intensiivne suuremate elamute ja ühiskondlike hoonete ehitamine. Tekkisid ka uued eeslinnad. Tuli korraldada tänavate sillutust, valgustust, joogivee muretsemist, roiskvee süsteemi j.n.e. Elanike arv kasvas pidevalt. 1860 aastal oli Pärnus elanikke ainult ca. 7000, aga sajandi lõpul oli juba ca. 13,000. Alates 1. juunist 1879 andis Pärnu linna magistraat asjaajamise üle linnaseaduse alusel valitud linnavalitsusele.

Supellinna areng edenes kiiresti ja selle sajandi alul, kui siia rajati 1904. aastal n.n. mehhaanoteraapia ja ortopeetia instituut. Tähelepanu hakati pöörama ka õhu- ja päikesevannidele. Samas muutus ka rannarõivastus, mis andis nüüd kehale rohkem õhu, päikese ja merevee juurdepääsu.

Pärnu oli kujunenud enne 1-st Maailmasõda Eesti suurimaks ja paremini varustatud supellinnaks. See oli tolleaegse Pärnu kui supellinna kuulsuse ja külastajate haripunkt.

WALDHOFI VABRIK ÕHITI

Algas I Maailmasõda ja külastajate arv vähenes pidevalt sõjarinde lähenemisega Pärnu suunas. Hakati kindlustama Pärnu mereranda ja selleks kaevati parkidesse kaevikuid ja asetati nende ette okastraattõkkeid. 1915. aastal, kui saksa laevastiku osad tulid Pärnu lahte, et sulgeda Pärnu sadamat kolme vana laevaga, kus nende arvates pidid varjul olema inglise allveelaevad, andis kohalik garnisonivülem üliagaruses korralduse Waldhofi tselluloosivabriku, linna elektrijaama, H. D. Schmidt'i õlivabriku ja mõningate muude hoonete õhkimiseks.

Waldhofi vabriku kaotus tööliskonnale oli tuntav, kuid supellinna seisukohalt võiks seda pidada aga õnnistuseks. Miks nii? Vastus oleks järgmine: Waldhofi vabrikul oli viis kõrget korstent, mis saatsid pidevalt õhku suitsu ja mürkaineid, muutes Pärnu kui supellinna sõna tõsises mõttes tööstuslinnaks. Kogu linn ja supellinna osad olid kaetud musta tahma ja jäätmete korraga. Murul, liival, rohul ja pinkidel istumine oli seotud oma rõivastuse määrimisega, eriti kui mõelda veel suvist heledat riietust. Jõkke lastavad tselluloosivabriku jäätmed hävitasid seal elavad kalad ja jõevesi, mis tuli jõe muulide vahelt välja lahte, kandus tuule ja lainetega supelranda suplejate hulka. Tolleaegne õhu koosseis oli sarnane, et kodudes asuvad hõbeesemed kattusid tumeda kihiga. Selleaegset olukorda võiks väga hästi võrrelda meie tänapäevase „pollution'iga".

Kurvemaks juhuseks aga tuleb lugeda 1915. aastal Pärnu supelasutuse mahapõlemist, kus kahtlased jõud olid mängus või oli see samuti garnisonivülema korraldus.

Sõja aastatel oli suvituselu linnas tublisti pidurdatud, kuna rand oli sõjaväe valve all ja rannaparki kasutati sõjaväe hobuste söödamaaks ja tallitamiseks.

(Järgneb)

VABA EESTLANE

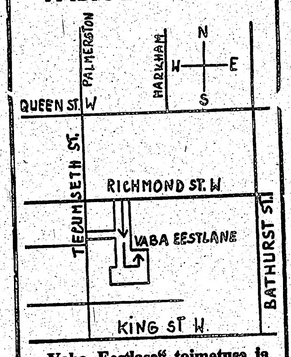

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.25
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

On neidki, kes arvavad, et kuulid tuleb välja lasta selleks, et pärast on tühjade hülssidega hea vilistada.

Arvo Valton

Meta Veinmann-Pruul

IN MEMORIAM

On ääretult kurb kirjutada järelhüüet lauludest kantud klassiõele ja heliloojale, kelle külaline Austraalis Adelaide'is olin vaid aasta tagasi. 18. novembril käesoleval aastal katkes Sinu laul. Kui süvel teated siiamaile jõudsid Sinu tervisrikkest, siis Sa oma tohutu vitaalsusega ja vaimujõuga trotsisid seda ning, ise „Ilo" tegija, juhatasid jällegi varsti oma armastatud „Ilo" naiskoori nagu Su sõbrad kirjutasid, alul istudes ja varsti uuesti jalul. Aasta tagasi oli mul võimalus kaasa elada, kuidas Sa seda tegid. Sa olid laul ise ja laenasid ka lauljate tiivad, pannes oma hambaarstist tütre ja võõrrahvusest miniagi „Ilo" kooris kaasa laulma, sest Sinu juhtimisel oli rõõm lauldа.

Meta Veinmann-Pruul sündis 14. dets. 1912. a. Viljandimaal. Alustas oma lauluõpinguid lauluõpetaja Anton Hermani inspireeriva isiksuse mõjustusel ja juhatusel. Lõpetanud Viljandi E.H.S.T. gümnaasiumi, Kehtna majapidamiskooli, Tallinna Pedagoogiumi, kus abiellus kooli muusikaõpetaja August Pruuliga, õppis ta samaaegselt Tallinna Konservatooriumis A. Arderi ja hiljem Hellat-Lemba-lauluklassis, mille lõpetas kevadel 1942. a. helikunstniku diplomiga. Töötas õpetajana ja esines ringhäälingus. Eriliseks tunnustuseks oli kutse Stokholmi ringhäälingult eesti laulude esitamiseks.

Tegutses Saksamaal koorijuhina ja solistina ja UNRRA kutsel muusikaõpetajana. Täiendas end Wiesbadenis prof. van Revali juures ja sooritas esinemisreise peagu kõigisse USA tsooni eestlaste kestusse. 1950. a. saadik töötas Austraalias Adelaide'is muusikaõpetajana, lavastades oma õpilastega rea oopereid. Menuka töö tunnusena valiti ta 1963. a. kuninganna Elizabethi külastuse puhul korraldatud keskkoolide vahelise vabaõhukontserdi üldkoorijuhiks. Lisaks pedagoogilisele tööle, on ta olnud aastaid Adelaide'i ABC raadio regulaarseks solistiks. A. Eesti ühiskonnas oli ta laialdaselt tuntud nii solistina, heliloojana kui koorijuhina, rohkete esinemistega kirikutes, aktustel, kontsertsaalides ja A. E. Päevadel.

Laul oli koolieast peale kuni viimseni Sinu hing, Sinu leib, armastus, kepp ja kilp. Nii haruldane perenaine, ema ja naine kui Sa olidki, on Sinu puhul raske helide maailmast kaugeneda. Kui üle aastakümnete koos viibides oli juttu ühisest koolieast ja kaaslasist, siis laususid Sa kuidagi mõtlikult ja tõemeeli — mina mäletan ainult laulu! On iseloomustav, et Sa napilt paar kuud tagasi Sydneysse ravile minnes, juhatasid seal A. E. Päevade kooride üldproovil oma „Heliseme Eestile" ja laulsid solistina „Sõduri emas."

Võibolla ei ole juhus, et n.ö. teel haiglasse, Sa andsid koos abikaasaga veel kaks sügavalt religioosse sisuga omaloomingulist kirikukontserti. „Miks Sa nutad, Maria" (Joh. 20, 1—31 ja „Samaariamees" (Lk. 10, 25—31). Panen need mälestuslikult kirja, sest Sul on ka sel mandril arvukalt sõpru ja austajaid. Operatsioon õnnestus seekord ja Sind ootasid kodu ja perekond. Ning siis mõni nädal hiljem viis tromboos Sinu Elu- ja Ilojõelt Rahujõele. Tean, Sa olid ka selleks teekonnkas valmis.

Sinu laulud Lõuna-Risti alt aga on jõudmas pikale teele vaatamata üle maailma eestlaskonna südamesse ja helisalve. Allakirjutanul on eriline põhjus Sind tänada vihiku viisistatud luuletuste eest. Sinu lahkumine on raske kaotus mitte üksnes perekonanle, vaid „Ilole" ja kogu laulurahvale, heites leinavarju aasta lõpul toimuvatele A. E. Päevadele Melbournes. Sydney sõbrad kirjutavad: „Kustus üks särav täht siinses Eesti taevas." Kurbuse ja hellusega mäletavad Sind Su mitmete koolide ja kooride kaaslased ning mulgimullast võrsunud klassiõed, tähistades sel kevadel just oma lennu 50-dat aastapäeva. Neid ridu kirjutades kuulen Sind hingestatult laulvat — „Ave Maria"! Nagu Sa seda loendamatuil ärasaatmistel ja hardushetkil oled laulnud. Laenan Jumalaga jätul Sinu enese read: (Triinu, 1977., Sügis)

„Kaks nägu on hingel,
kaks kõnet on armul,
kaks laulu Luulel."

Salme Ekbaum

Regina märkimisväärne park

(CANADIAN SCENE) — Regina sai oma nime kuningannast. Enne seda oli selle paiga nimi ütlemata inetu — „Pile of Bones" ehk „Kondihunnik". See nimetus tuli buffalo kontidest ja luukeredest, mis olid hunnikute viisi visatud Wascana Creeki. Tänapäeval aga on need haisevad kondihunnikud ammugi kadunud ning Regina on kaunimaid kanada linnu, tähelepanuväärv eriti on moodsa kohtuhoone poolest, mida peetakse ilusaimaks kohtuhooneks kogu Kanadas.

Wascana Creek on suur park (809 hektari) ning asub otse linna südames. Kus kunagi kevadeti ojake voolas, asub nüüd ilus järv saartega ning koguni laevad sõidavad järve rahulikes vetes.

Selle pastoraalse ümbruse keskpunktiks kohtuhoone kuppel, mille tipus asub Kuldne Poiss. Ta hoiab ühe kaenla all viljavihku ning teises käes on tal alati põlev tõrvik. Kuldset Poissi peetakse Regina kaunimaks märgiks.

Park on koos järvega inimkäte poolt loodud ning pargis on üle 17 välismaa puu ning vähemalt 40 välismaalt sissetoodud ilupõõsast. Linna elanikel on absoluutselt kättesaadavas kauguses ilus paik jalutamiseks, kontsertide kuulamiseks ning piknikkude pidamiseks.

Ülejooksikute arv suureneb

WASHINGTON — N. Liidust ülejooksikuna põgenenud prof. Wladislaw Krasnov, kes elab nüüd Ühendriikides, on juba aastaid pidanud statistikat N. Liidust väljsmaale põgenenud ülejooksikute kohta, kellede arv pidevalt on suurenenud. Krasnovi andmetel oli Stalini ajal aastas keskmiselt 7,3 ülejooksikut, Hrushtshovi ajal tõusis nende arv aastas 9,3-le ning Brezhnevi ajal on neid juba 17,65.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Caprice	Cutlas	Toronodo
Camaro	Monte Carlo	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

Estra Väli-Toompuu heliplaat
„EESTI LAULUD"
Charles Kipper - klaver
Müügil Toronto Eesti Majas, Abistamiskomitees

● Väino Pärtel, kes 1968. a. alates oli Inglismaa Eestlaste Ühingu esimeheks, lahkub perekondlikel põhjustel Londonist ja asub elama Düsseldorfi. Inglismaa eestlased kaotavad temaga energilise juhi, sealse lehe „Eesti Hääl" toimetaja, Võitlejate Ühingu juhtiva tegelase, Euroopa Sidegrupi ja reas teistes juhtivais organeis Inglismaa eestlasi esindanud mehe. IEÜ, kui Inglismaa eestlaste keskorganisatsiooni esimehe lahkumisel täidab tema aset abiesimees Helmut Heinastu Londonist. Teiseks abiesimeheks on August Kokk Nottinghamist.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 15. detsembril 1981 — Tuesday, December 15, 1981

KIRIKUD

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

20. dets. IV KRISTUSE TULEMISPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib pastor U. Petersoo. Kohe pärast jumalateenistust toimub koguduse PEREKONDLIK JÕULUPUU kohvilauaga. Noored ja vanad kõik kutsutud! Kell 9.30 ingliskeelne JUMALATEENISTUS, pastor Wukash.

Piiblitunnid kell 10 homm., pühapäevakool kell 11 hommikul.

23. dets. ingliskeelne KÜÜNLAVALGE JÕULUJUMALATEENISTUS kell 7.30 õ., pastor Hutchison. Kohvilaud.

24. dets. kolm Jõulujumalateenistust, teenib pastor U. Petersoo.

Kell 3 p.l. esinevad: pühapäevakoolid ja leerieelsete koorid M. Viia juhatusel, I. Toi ja K. Viinamäe harpsicordil, S. Reimann flöödil.

Kell 5 p.l. esinevad: noortekoor „Lootus" R. Lindau juhatusel, M. Kiik harpsicordil, H. Laikve flöödil ja Lindaude ansambel.

Kell 7 p.l. esinevad: segakoor „Cantate Domino" Ch. Kipperi juhatusel. T. Roiser-Chorowiec harpsicordil ja sopran E. Valge.

25.. dets. esimese JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11, teenib pastor U. Petersoo.

27. dets. JUMALATEENISTUS kell 11, teenib kand. A. Roost.

Piiblitundi ja pühapäevakooli ei ole.

31. dets. VANA-AASTA JUMALATEENISTUS armulauaga kell 6 p. l., teenib pastor U. Petersoo, laulab H. Betlem.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap., kell 7—9.

Kantseleitunnid teisp. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel. 483-5847.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Laup., 19. dets. kell 5 p.l. toimub Peetri kiriku saalis koguduse JÕULUPUU, mida külastab ka jõuluvana. Võtke kaasa oma lapsed ja lastelapsed ning nende jaoks väiksed nimelised kinkepakid.

JÕULUJUMALATEENISTUS peetakse jõululaup., 24. dets. kell 1 p. Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, solist Erika Solom, orelil dr. Roman Toi. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel.

UUE-AASTA JUMALATEENISTUS toimub 1. jaanuaril kell 1 p. Peetri kirikus, teenib preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel.

Noorte leeriõpetus algab uuel aastal, leerist osa võtta soovijail palutakse registreerida koguduse vaimuliku juures.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.

JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS 24. dets. kell 4 p.l.

VANA-AASTA õhtul jumalateenistus armulauaga on 31. dets. kell 5 p.l.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

OTTAWA EESTI EV.-LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS
Õpetaja O. Gnadenteich
Kirik: King Edwardi ja Wilbrodi tänavate nurgal

JÕULUJUMALATEENISTUS on pühap., 20. dets. kell 4 p.l.

ESIMENE EESTI EV. LUTH. KOGUDUS HAMILTONIS
Kirik: 18 Victoria Ave. S.
Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik,
3 Mapleside Ave. Hamilton Ont.
L8P 3Y4, tel. 527-0410.

Pühapäeval, 20. dets. kell 10.00 ingliskeelne jõuluteenistus.

JÕULULAUPÄEVAL, 24. detsembril kaks jõuluteenistust:

Kell 13.00 jõuluteenistus Kitchener-Waterloos, St. John'i luteriusu kirikus, 22 Willow St. Waterloo. Teenib koguduse õpetaja, orelil Ilse Conrad. Laululehed.

Kell 19.00 JÕULUÕHTU LITURGILINE JUMALATEENISTUS St. Peter'i angljkani kirikus, 705 Main Street East, Hamilton (samas kus möödunud aastal). Teenib koguduse õpetaja, laulab H.E.S. Segakoor Erik Purje juhatusel. Orelil Eva Rammo. Laululehed.

VANA-AASTA TEENISTUS armulauaga kolmapäeval, 30. detsembril kell 18.30. Solist Aino Tera. Orelil Heidi Plinte.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal esmaspäeval kell 6.00—8.00 õhtul kiriklas, 3 Mapleside ave., Hamilton.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 20. dets. IV Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Järgneb koguduse jõulupuu jõuluvana, laste ettekanded.

Neljap., 24. dets. jõululaupäeva jumalateenistus kell 6 õ. Laulab koguduse segakoor, solist Õnne Laikve.

Reedel, 25. dets. jõulupüha jumalateenistus kell 12 p. Solist Evi Valge. Jõulupüha ingliskeelne jumalateenistus kell 1.30 p.l.

Neljap., 31. dets. vana-aastaõhtu JUMALATEENISTUS kell 6 õ. armulauaga, solist Lydia Kööp.

1. jaan. 1982 UUE-AASTA JUMALATEENISTUS kell 12 p. Jutlustab Usuteaduse Instituudi lõpetaja Albert Roost.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühapäeval, 20. dets. kell 16.30 IV ADVENDI JUMALATEENISTUS. Solist Kadri Nõmmik. Järgneb KOGUDUSE JÕULUPUU, pühapäevakooli õpilaste ettekanded, nukuteater.

JÕULULAUPÄEVAL, neljap., 24. dets. kell 15.00 jõuluteenistus VIRGINIA UNITED kirikus, (Hwy 48 ja Royal Beach Rd.). Teenib õpilane Tiit Tralla, orelil Ed. Welin. Laululehed.

Samal päeval kell 16.00 JÕULUTEENISTUS Torontos. Teenib koguduse õpetaja. Solist Helmi Betlem, orelil Leida Pilt. Laululehed.

I jõulupühal, 25. detsembril kell 13.00 jõuluteenistus Epiphany luteriusu kirikus, 20 Old Kingston Rd. (Ehatare kõrval). Laululehed.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus, 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410

EELK SUDBURY KOGUDUS
264 MacKenzie Ave.
Õp. Tõnis Nõmmik
501 Davisville Ave.
Toronto, Ont.
M4S 1V2 Tel. 483-2478

JÕULUÕHTU jumalateenistus jõululaupäeval, 24. detsembril kell 18.30. Teenib diak. kand. Albert Roost, orelil Heino Nielsen. Laululehed.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave. Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4 Tel. 889-8173.

Pühap., 20. dets. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. PEREKONDLIK JÕULUJUMALATEENISTUS. Kava laste pühapäevakoolilt. Kõneleb Allan Laur.

(Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Reedel, 25. dets. kell 11 homm. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS. Jõuluevangeelium ja jõululaule, solist Raul Pumber, kõneleb Allan Laur, orelil Evert Söderholm.

(Buss Eesti Kodust kell 10.15 homm.).

Pühap., 27. dets. kell 1.15 pühapäevakool täiskasvanuile. Kell 2 p.l. VANA-AASTA JUMALATEENISTUS, tunnistusi, kõneleb Allan Laur, lauluettekandeid.

(Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.).

Reedel, 1. jaan. kell 11 homm. UUE-AASTA JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur, duett, Issanda surma mälestamine.

(Buss Eesti Kodust kell 10.15 homm.).

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 20. detsembril kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Ettekanded laulus ja sõnas. Kõne E. Saraoja. Pärast jumalateenistust jõulu-koosviibimine.

Neljapäeval, 24. detsembril kell 5 õ. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS.

Reedel, 25. detsembril kell 11 homm. JÕULU-JUMALATEENISTUS. Lauluettekandeid. Kõneleb K.L. Marley.

Pühapäeval, 27. detsembril kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad: Heino Sepp ja E. Saraoja.

Neljapäeval, 31. detsembril kell 10 õhtul aastavahetuse JUMALATEENISTUS.

Reedel, 1. jaanuaril 1982 kell 11 homm. UUEAASTA-JUMALATEENISTUS. Koguduse päev. Kõneleb misjonär E. Molin. Lauluettekandeid. Pärast jumalateenistust koosviibimine kohvilauas. Valgus pildid Aafrika misjonitööst.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
383 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 20. dets. kell 11 homm. IV ADVENTPÜHA JUMALATEENISTUS, K. Raid j.t. Solist Raul Pumber.

Kell 5 õ. PÜHAPÄEVAKOOLI JÕULUÕHTU, noortekoor „Päike" Ch. Kipperi juhatusel, kinkepakid.

Neljap., 24. dets. kell 5 õ. JÕULUÕHTU KÜÜNLAVALGEL, K. Raid, noortekoor „Päike".

Reedel, 25. dets. kell 11 homm. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS, K. Raid, segakoor ja pasunakoor.

Kell 6 õ. „VALGUSPILTIDEGA PETLEMMA ja JERUUSALEMMA". A. Jalakas jagab Pühamaa reisimuljeid.

HAMILTONIS pühap., 27. dets. kell 3 p.l. jõulujumalateenistus EELK Hamiltoni koguduse majas, K. Raid.

* Eneseohverdus on liialt valikuvaene, sellepärast eelistatakse ohverdada teisi.

* Kui usk tuuakse tule ja mõõgaga, jõuab see pärale kõrbenult ja vermetes.

Arvo Valton

Cantate Domino jõulukontsert

Möödunud pühapäeval toimus Peetri kirikus Cantate Domino jõulukontsert, millele kirikutäis kuulajaid kaasa elasid ja vastu võtsid vaimuliku jõulumeeleolu. Koor laulis Charles Kipperi juhatusel, orelil oli saatjaks ja solistiks Lembit Avesson ning tavakohase vaimuliku jõulumeditatsiooni asendas kontserdil Lydia Vohu deklamatsioonid, esimeseks katke evangeeliumist, teiseks Helmi Betlemi „Ma nägin tähte" ja kolmandaks luuletus „Jõuluõhtul".

Koor alustas oma mottoga „Laulge Jehoovale uut laulu" ja sellele järgnes G. H. Händeli oratooriumist „Messias" kooriosa „Ja su Issanda Jumala au". Pärast ühislaulu „Ma tulen taevast ülevalt" laulis koor A. Adami „Oh õnnis öö" ja J. Tamvergi „Jõulurahu", siis U. Kasemetsa seatud „Kes on see väike lapsuke" ja J. Kappeli „Jõuluvalgus". Orelil saatis L. Avesson, kes esitas ka J. S. Bachi koraalipreljüüdi „Ärgake, nüüd vahid hüüdvad".

Järgnes J. Aaviku „Jõuluunelm" ja R. Toi laulud „Jõulupäike" ja „Jõuluvalgus" ning M. Haydni „Oh õnnis päev". Pärast teist ühislaulu „Oh sa õnnistav" lõpetati kontsert G. F. Händeli kooriosaga oratooriumist „Juudas Maccabeus".

Cantate Domino on alati suutnud oma helisevate vaimulike jõuluviisidega kuulajaisse pühademeeleolu sisendada ja tegi seda ka seekord. Koorijuht Charles Kipper tunneb oma koori ja on aastatega õpetanud neile rohke valiku vaimulikest lauludest, millega koor on oma koguduse jumalateenistusi kaunistanud ja rikastanud. Lembit Avesson meisterliku orelisaatega ja orelisolistina andis omapoolse väärtusliku panuse. Kokku hea ja rõõmuga kaasaelatav vaimuliku muusika sündmus.

● Novembri keskel toimus Stokholmis järvalaste kokkutulek, kus Erna Klemmer pidas ettekande teemal „Anton Hansen Tammsaare Vargamäe".

Sündmuste kalender

● **Pühapäeval, 20. detsembril kell 11 homm. Eesti Vabakoguduse kirikus neljanda adventpüha jumalateenistus ja jõulukoosviibimine.**

● **Neljapäeval, 31. detsembril kell 7 õ. Eesti Maja uueaasta vastuvõtu ball.**

Hoiatus ameeriklastele Liibüas

President kardab nende julgeoleku pärast

WASHINGTON — Ühendriikide president Reagan soovitas kõigil Liibüas viibivatel ja seal töötavatel ameeriklastel sealt lahkuda, kuna nende julgeolek ei ole enam kindlustatud. Liibüas töötab umbes 1500 ameeriklast, peamiselt õlitööstuse alal.

Välisministri abi William Clark mainis, et president võtab tarvitusele erakorralised vahendid kui olukord nõuab ameeriklaste kiiret lahkumist Liibüast.

Ühendriikides on isegi üles kerkinud õli impordi lõpetamine Liibüast, et avaldada sellega survet Liibüa diktaatorile Qaddafile,

kes Ühendriikide politseivõimude andmeil on saatnud oma mõrvameeskonna Ameerika mandrile, et atakeerida siin president Reaganit ja tema lähemaid nõuandjaid.

Liibüa õliminister Abdusalaam Zagaar mainis Abu Dhabis, et Liibüa valitsus otsib Ühendriikide survele vastu astumiseks abi ja toetust Petrooleumi Eksporteerivate Riikide Organisatsioonilt (OPEC). Liibüa ametlik teadeteagentuur Jana mainib,

et Ühendriigid süüdistavad Liibüat, kuid nad ei esita vajalikke tõendeid.

Jana nimetab president Reaganit „argpüksiks ja valetajaks."

Metsajõulupuu 21. detsembril

Esmaspäeval, 21. detsembril, algusega kell 7.30 õhtul toimub Torontos Wilket Creek Pargis, mis asub Leslie St. ääres põhja pool Eglintoni avenüüd, gaidide ja skautide metsajõulupuu, kus teenib Toronto Vana Andrese koguduse õpetaja Andres Taul. Korraldajad paluvad kõigil osavõtjail kaasa võtta küünlad, mis sümboliseerivad valguse saabumist taalveõhtuse looduse rüppes.

Rahvarohke osavõtt Tartu Ülikooli aktusest Montrealis

MONTREAL (VE) — Montrealis tähistati Tartu Ülikooli aastapäeva väga rohkearvulise, kuni paarisajalise osavõtjaskonnaga. Kõne pidas Montreali ülikooli õppejõud ajakirjanduse alal Enn Raudsepp, millele lisaks esitati muusikalisi ettekandeid.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Äri on avatud jõuluostudeks

alates 1. detsembrist järgmistel aegadel esmasp.-reedeni kell 10-9, laup. 9.30-5.30

PARIM JÕULUKINKIDE OSTMISE ÄRI

Suures valikus klaaskaupu, muist väljamüügil ★ SAUNA kosmeetika tarbeid ★ Saunatarbeid ★ Küünlaid ★ Küünlajalgu ★ Soome kompvekke ★ Tekstiile kardinateks ja seinakaunistusteks ja kleidiriideid ★ Suuski ja suusavarustust ★ Ja palju muud

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST

2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2 ● Telefon 483-6650

THE FINNISH PLACE

5463 Yonge St. Willowdale ● Finchi lähedal

Telefon 222-7575

JÕULUD ON LÄHEDAL! Kui lähete tegema jõuluoste, siis külastage esimeseks meid. Meil on kvaliteetsed kaubad. ★ MADE IN FINLAND ★ Klaaskaubad, ehted, küünlad, küünlajalad, mängud, laudlinad, servietid, heliplaadid, jõulu-dekoratsioonid, mänguasjad jm.

IGASUGUSEID DELIKATESSE JA PAGARI SAADUSI
Tellimised jõulusingile, -vorstile ja muule anda varakult

Avatud alates 7. dets. iga päev 9–8, laup. 9–5, jõululaup. 8–2.

TORONTO HROONEEMS BAKERY

484 QUEEN ST. W. TORONTO, ONT. M5V 2B2
TEL. 366-1205, 366-3619

Teatame oma lugupeetud ostjaskonnale, et meie äri on avatud esmasp., 21. dets., teisip., 22. dets., kolmap., 23. dets. ja neljap. 24. dets. *Suletud 25.–28. dets.*

Avatud jälle teisip., 29. dets., kolmap., 30. dets. ja neljap. 31. dets. *Suletud 2. jaanuaril 1982*